

Klima- og miljødepartementet

Norges internasjonale klima- og skoginitiativ

Statusrapport 2015

INNHOOLD

	FORORD AV VIDAR HELGESEN	4
	INTRODUKSJON: KLIMA OG UTVIKLING – TO SIDER AV SAMME SAK	6
1	TEMA: REDD+ I DEN NYE KLIMAAVTALEN	10
2	SØR-AMERIKA	14
	a. Brasil	16
	b. Colombia	17
	c. Peru	19
	d. Guyana	20
3	TEMA: GLOBAL FOREST WATCH – ET VERKTØY FOR ØKT ÅPENHET OM VERDENS SKOGER	22
4	SØRØST-ASIA	28
	a. Indonesia	30
	b. Vietnam	31
5	TEMA: URFOLK – SKOGENS VOKTERE	34
6	AFRIKA	38
	a. Kongobassenget og DR Kongo	40
	b. Etiopia	41
	c. Liberia	43
	d. Tanzania	44
7	TEMA: PRIVAT SEKTOR – STADIG VIKTIGERE DEL AV LØSNINGEN	48

FORORD

MED EN NY OG AMBISIØS KLIMAAVTALE PÅ Plass

går det norske klima- og skoginitiativet inn i en ny og spennende fase. I Paris ble enhver tvil feid til side: Innsats for å redusere utslipp fra ødeleggelse av regnskog i utviklingsland må og skal være en sentral del av klimaløsningen. FNs bærekraftsmål legger også stor vekt på skogenes avgjørende rolle for vår felles fremtid.

I Paris ble verdens land enige om å begrense den globale oppvarmingen til godt under to grader og tilstrebe å begrense oppvarmingen til 1,5 grader. Vi ble også enige om en målsetning om global karbonnøytralitet i andre halvdel av dette århundret. Disse viktige målene – som er avgjørende for livskvaliteten for alle på kloden – kan ikke nås om vi ikke lykkes med å stanse ødeleggelsen av verdens skoger og fange karbon fra atmosfæren ved å gjenoppbygge klodens skogdekke.

Norges langvarige, omfattende og målrettede innsats i det internasjonale klima- og skogarbeidet bidro til det gode resultatet i Paris. Sammen med våre partnerland har vi vist at det å redusere klimagassutslipp fra avskoging kan kombineres med økonomisk utvikling og økt velferd. Det er ikke mange år siden innsatsen for å beskytte verdens regnskoger ble oppfattet som «anti-utvikling». Nå ser vi en raskt voksende forståelse for at det motsatte er tilfelle: God forvaltning av skogene bidrar til sosial og økonomisk utvikling.

Selv om bevaring av skogen til syvende og sist er et ansvar for myndighetene, er støtte fra lokalbefolkning, interesseorganisasjoner og privat næringsliv avgjørende. Det er oppløftende å se at mange aktører fra ulike samfunnsområder engasjerer seg for å redusere avskoging i tropiske land. Mye har skjedd det siste året. Sammen

med våre partnere har vi skapt et ytterligere styrket momentum i kampen for verdens tropiske skoger. Det inspirerer og forplikter til enda sterkere innsats i årene som kommer.

I 2015 la vi stor vekt på at urfolk skulle få delta i forberedelse til Paris-toppmøtet. Klimatiltak, og særlig tiltak som kan påvirke urfolk og lokalbefolkningers rettigheter og livsgrunnlag, må utvikles i samarbeid med dem, og ikke være noe som bare kommer ovenfra. Med norsk støtte gjennom FNs utviklingsprogram (UNDP) ble urfolk fra alle kontinenter involvert i diskusjoner i forkant av Paris-toppmøtet. På møtet i Paris var urfolk bedre representert og mer deltakende i diskusjonene enn noensinne. Dette er viktig for utformingen av den globale klimapolitikken, samtidig som urfolk gjennom dette har fått en tydeligere stemme i utformingen av klimatiltak i sine hjemland.

Gjennom 2015 har vi sett en særdeles lovende utvikling i privat sektor. På kort tid har det blitt vanlig blant store matvarekjeder, landbruksselskaper og investorer å arbeide for avskogingsfrie produkter og verdiskaping. Jeg møter stadig oftere private bedrifter og næringslivsorganisasjoner som er i gang med å omstille sin egen virksomhet. Norge er faktisk det landet i verden med flest bedrifter som har sluttet seg til den såkalte New York-erklæringen om avskogingsfrie forsyningskjeder. Disse selskapene har forstått at det verken er lønnsomt eller bra for samfunnet å bidra til avskoging og store klimagassutslipp. De er også opptatte av at staten viser lederskap og retning.

I flere av våre partnerland ser vi lovende utvikling. Så langt har vi kunnet betale Brasil og Guyana for utslippsreduksjoner. Nå rapporterer også Colombia og Ecuador om reduksjoner i sin avskoging. Indonesias varslede tiltak for å

Resultater som er oppnådd og samarbeid som er inngått i 2016 vil omtales i neste års statusrapport. Interesserte kan besøke klima- og skoginitiativets nettsider. Her er alle evalueringer av klima- og skoginitiativet tilgjengelig: www.miljo.no/klimaskog

stanse ødeleggelsen av torvmyrer gir håp. De store skog- og myrbrannene i 2015 skapte overskrifter i internasjonale medier og bekymring internt i Indonesia. Det er ingen tvil om at brannene har ført til en ny politisk oppmerksomhet og forståelse for at ødeleggelsene ikke kan fortsette.

President Joko Widados regjering har allerede tatt grep om situasjonen, og et forbud mot konvertering av nye skog-områder til palmeoljeplantasjer er varslet. Om Indonesia lykkes, kan klimaresultatet bli formidabelt. Jeg har lovet Indonesias president at Norge skal støtte dette arbeidet økonomisk i stor skala, forutsatt at vi ser at Indonesia faktisk iverksetter tiltakene de har lovet og dermed skaper store utslippsreduksjoner.

Klima- og skoginitiativets arbeid er ikke enkelt. Hvor fort arbeidet går fremover i våre ulike samarbeidsland kommer til å variere. Vi samarbeider med flere av verdens minst utviklede land. Land som har store sosiale og økonomiske utfordringer og der korrupsjon ofte er utbredt. Engasjement i land med slike utfordringer innebærer risiko. Det har stor betydning for måten vi jobber på, og for hvilken framdrift vi kan forvente hos våre partnere.

Like fullt: Resultatene som er oppnådd så langt og som er beskrevet i denne og forrige statusrapport, er formidable. Med Paris-avtalen på plass og det sterke engasjementet fra samarbeidsland, organisasjoner, næringsliv og sivil samfunn, er jeg overbevist at vi vil kunne rapportere om fortsatt fremgang og viktige resultater i årene framover.

At vi lykkes med å bevare verdens tropiske skoger er en forutsetning for å nå verdens klimamål og bærekraftsmål. Vårt bidrag til å redde regnskogen er noe av det viktigste vi kan gjøre for å sikre at våre barn og barnebarn kan ha

FOTO: BJØRN H. STUEDAL

håp for fremtiden. Derfor skal vi være stolte av klima- og skoginitiativet. Samtidig må vi jobbe hardt og systematisk for å gjøre innsatsen enda mer effektiv i fremtiden.

Vidar Helgesen
Klima- og miljøminister

Introduksjon

KLIMA OG UTVIKLING – TO SIDER AV SAMME SAK

VED SIDEN AV fattigdom, sult og konflikter er klimaendringene den største trusselen mot utvikling verden står overfor.

Klimaendringene vil skape negative endringer i livsvilkårene for store deler av verdens befolkning. De truer med å underminere utviklingsresultater oppnådd gjennom årtier. Fattige samfunn med lav tålegrense for raske, negative endringer er mest utsatt, men også rike land vil påvirkes negativt. De økonomiske konsekvensene av klimaendringene vil kunne påskynde sosial uro og konflikter, og skape store politiske utfordringer i ressursfattige land, spesielt i sårbare stater.

Beskyttelse og restaurering av gjenværende tropisk skog kan bidra med opp til en tredel av de utslippsreduksjonene verden trenger de neste tiårene for å begrense global oppvarming til godt under to grader, og tilstrebe å begrense oppvarmingen til 1,5 grader. Den klimapolitiske betydningen av bærekraftig forvaltning og bevaring av tropisk skog ble nedfelt i klimaavtalen som ble vedtatt i Paris i desember 2015, så vel som i FNs bærekraftsmål som ble vedtatt i New York i september samme år. Det er også bred enighet om at bevaring av intakt skog, forsvarlig skogforvaltning og restaurering av ødelagte skogarealer kan gi avgjørende bidrag til å dempe de negative effektene av klimaendringene.

Fremgang i arbeidet for å redusere avskoging og skogdegradering i verdens tropiske skogland forutsetter at klima- og utviklingspolitikken sees i sammenheng. Det må skapes samvirke mellom klima- og utviklingstiltak. Ikke bare er gevinstene ved et slikt samvirke store. I global målestokk er klima- og utviklingstiltak nødvendige sider av samme sak.

Stortinget har satt ambisiøse mål og lagt klare føringer for Norges internasjonale klima- og skoginitiativ. Gjennom initiativet skal Norge 1) bidra til at utslipp fra skog omfattes av et nytt internasjonalt klimaregime; 2) bidra til kostnadseffektive, tidlige og målbare reduksjoner i utslipp av klimagasser; og 3) bidra til å ivareta naturskog for å sikre denne skogen sin evne til å binde karbon (se omtale av nye mål for initiativet i faktaboks om «REDD+ i klimaavtalen» side 11).

Mye er oppnådd i 2015, som vil være klart fra denne rapporten. Norge fortsatte å lede an i arbeidet for at klimagassutslipp fra avskoging og skogforringelse i utviklingsland skulle bli omfattet av den nye klimaavtalen. Innsatsen har gitt resultater. Skog og REDD+ fikk en fremtredende plass i forhandlingene og i den endelige avtalen.

I 2015 er det også etablert nye partnerskap med viktige skogland som vil oppnå målbare reduksjoner i utslipp av klimagasser, blant annet gjennom bevaring av naturskog. Samarbeidet med privat sektor har også gitt lovende resultater. Flere store aktører på det globale forbruksvaremarkedet har forpliktet seg til utvikling av avskogingsfrie forsyningskjeder.

Det globale værphenomenet El Niño, som blant annet medfører tørke i mange områder på den sørlige halvkule, rammet mange av verdens skogland spesielt hardt i 2015 og har også hatt betydning for klima- og skoginitiativets arbeid. Det er sannsynlig at områder med intakt skog er bedre rustet til å møte tørke enn områder som er avskoget og degradert. El Niño synliggjør at avskoging og skogdegradering øker sårbarheten for natur og samfunn. De dramatiske konsekvensene av tørken i Amazonas og på Afrikas Horn og

skogbrannene i Indonesia har gitt klima og skogarbeidet i disse landene aktualitet.

Norges internasjonale klima- og skoginitiativ har som utgangspunkt at klima- og utviklingspolitiske mål og tiltak underbygger hverandre. Norads evaluering av klima og skoginitiativet viser at tiltak som støttes gjennom initiativet fremmer fattigdomsreduksjon og styrking av politisk og økonomisk styresett. Dette er utviklingsmål som direkte og indirekte også bidrar til resultater i klimapolitikken. Avskoging i utviklingsland er knyttet til styresettutfordringer, fattigdom, svake organisasjoner i det sivile samfunn og manglende kapasitet i offentlige institusjoner.

Beregninger viser at 800 millioner mennesker er avhengige av ressurser fra skogen for sitt livsgrunnlag. 350 millioner av verdens fattige er direkte avhengig av skogen for mat, fôr, ved, trevirke og rent vann. Det betyr at avskoging rammer de mest sårbare befolkningsgruppene i våre partnerland. Det betyr også at innsatser som reduserer avskoging, og som fremmer forsvarlige beslutninger om arealbruk, er god utviklingspolitikk.

Om lag 60 millioner av menneskene som lever i og av regnskogen er urfolk. Mange urfolkssamfunn er avhengige av intakt skog for sin materielle og kulturelle overlevelse, og er spesielt sårbare for konsekvensene av skogødeleggelser. Støtte til urfolks deltakelse i klimaforhandlingene og til urfolks medvirkning i beslutningsprosesser som angår dem i Norges partnerland, har vært prioritert i 2015. Styrking av urfolks rettigheter til land er et utviklingsmål i seg selv og tjener også innsatsen mot avskoging. Erfaring viser at urfolksgrupper forvalter regnskog på en mer bærekraftig måte enn staten eller private landeiere.

Samtlige av klima og skoginitiativets partnerland har utfordringer på styresettområdet. Flere av landene må betraktes som sårbare stater med en konfliktfylt historie, sterke sosiale og politiske motsetninger, et skjørt demokrati og svake offentlige institusjoner. Innrettingen av samarbeidet med partnerlandene reflekterer denne virkeligheten. Derfor støtter Norge partnerlandenes arbeid med politikktutforming, lovgivning og reformer; oppbygging og styrking av forvaltningsinstitusjoner, kompetanse og kapasitet; tilgjengeliggjøring av informasjon, og styrking og involvering av sivil samfunn. Dette er nødvendige forutsetninger for at et land skal kunne utforme og implementere det nasjonale REDD+ arbeidet på en forsvarlig måte, og kunne motta resultatbaserte utbetalinger.

Fungerende styresett bidrar til investeringsvilje blant seriøse private aktører, som ønsker å dreie produksjonen av varer som palmeolje og gummi i bærekraftig retning. Innsatser for bedre styresett er et viktig bidrag til at privat sektor

skal kunne utgjøre en del av løsningen, blant annet gjennom å fremme avskogingsfri produksjon av konsumvarer.

Støtten til forbedring av styresettet i våre partnerland skal være katalytisk. Det skal bidra til politiske prosesser, tverrsektorielt samarbeid og reformer i naturressurs- og arealforvaltningen. Det er flere eksempler på at dette skjer. I Peru er det opprettet en tverrsektoriell kommisjon som skal stå for utviklingen av den nasjonale klima- og skogstrategien, der flere ministerier og urfolksorganisasjoner er representert. I Indonesia er det innført skog- og torvmyrforbud og landet arbeider med å samordne hogst- og konverteringslisenser. Sivilsamfunnsaktører og urfolksorganisasjoner trekkes nå inn i beslutningsprosesser, og urfolk har fått anerkjent rettigheter til sine tradisjonelle skogområder.

I siste instans er innsats for bedre styresett i naturressursforvaltningen generelt, og i skogsektoren spesielt, et bidrag til statsbygging og en rettferdig og klimavennlig utvikling i tropiske skogland. Dette arbeidet krever forutsigbarhet og langsiktighet, både fra norsk side og i våre partnerland. De store utbetalingene, som er et viktig insentiv for skoglandene, vil først komme når resultatene foreligger. Det vil si når avskogingen faktisk er redusert, slik det har skjedd i foregangslandet Brasil.

FNS KLIMAPANEL OM AVSKOGING

Ifølge FNs klimapanel er det fortsatt mulig å begrense global oppvarming til under to grader og unngå farlige klimaendringer, men for å oppnå dette trengs det kraftige reduksjoner i utslippene av klimagasser til atmosfæren. For å redusere den globale oppvarmingen er det avgjørende både å stanse avskoging og restaurere forringet skog. Den siste rapporten fra FNs klimapanel viser at netto utslipp fra avskoging og skogforringelse utgjør ca 11 prosent av verdens samlede klimagassutslipp. Når vi inkluderer landbruket, står utslipp fra skog- og landbrukssektoren for 24 prosent av de globale utslippene.

REDUKSJON I AVSKOGING NESTEN 1/3 AV LØSNINGEN

Stans og reversering av tropisk avskoging kan utgjøre opptil 1/3 av potensialet for utslippsreduksjoner de neste tiårene. Potensialet er så stort fordi vi i tillegg å kutte utslippene fra avskoging, kan «fange» karbon fra atmosfæren ved å restaurere ødelagte skogarealer. Dessuten er dette klimatiltaket gjennomførbart i stor skala de nærmeste årene, mens mange andre storskala tiltak ligger lenger fram i tid.

1

TEMA

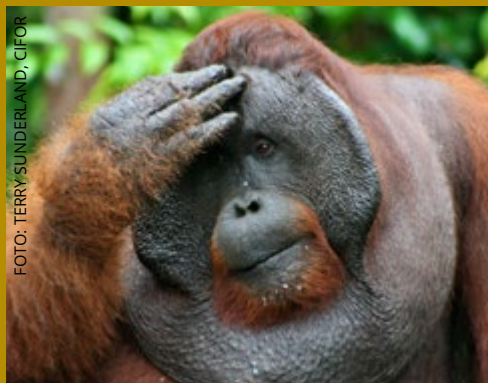

FOTO: TERRY SUNDERLAND, CIFOR

REDD+

REDUCING EMISSIONS
FROM DEFORESTATION AND FOREST
DEGRADATION

1/4

AV DE GLOBALE
UTSLIPPENE SKYLDES SKOG-
OG LANDBRUKSSEKTOREN

2007

VAR ÅRET DET NORSKE KLIMA-
OG SKOGINITIATIVET BLE LANSERT

REDD+ I DEN NYE KLIMAAVTALEN

Klimaavtalen fra Paris oppfordrer land til å gjennomføre og støtte tiltak for å redusere utslipp fra avskoging og skogforringelse i utviklingsland (REDD+). Med dette er et av hovedmålene med klima- og skoginitiativet nådd.

I PARIS I slutten av 2015 ble verdens ledere enige om en historisk klimaavtale, som omfatter alle land. Paris-avtalen har et mål om å holde den globale temperaturøkningen godt under to grader og tilstrebe å begrense økningen til 1,5 grader over førindustrielt nivå, fordi dette vil redusere risikoen og effektene av klimaendringene betydelig. Avskoging står i dag for cirka 11 prosent av globale klimagassutslipp. Ambisjonene i Paris-avtalen kan bare oppfylles ved en kraftig innsats for bevaring og restaurering av skog.

VEIEN FRAM TIL EN INTERNASJONAL AVTALE OM REDD+

En internasjonal satsing for å redusere tropisk avskoging ble først foreslått under den globale klimakonferansen i Montreal i 2005 og forhandlingene startet deretter i Bali i 2007. På den samme konferansen ble det norske klima- og skoginitiativet lansert. Siden Bali-møtet har REDD+ vært en av forhandlingstemaene med størst framgang. Norge har vært blant de sterkeste pådriverne for at rammeverket for samarbeid om å redusere utslipp fra skog i utviklingsland, omtalt til som REDD+, skulle etableres under FNs klimakonvensjon.

Norge har fått mye internasjonal anerkjennelse for sin aktive rolle på dette feltet. Synteserapporten fra Norads uavhengige følgeevaluering fra 2014 slår fast at Norge har spilt en betydelig rolle i arbeidet med å oppnå enighet om en rekke nøkkelbeslutninger om REDD+ under FNs klimakonvensjon.

Norge samarbeider med de fleste store skogland i verden og erfaringene fra samarbeid om etablering og gjennomføring av REDD+ har bidratt sterkt til oppslutningen om REDD+ i klimaforhandlingene, og til betydningen REDD+ fikk i den endelige klimaavtalen i 2015. Norge fikk på slutten av forhandlingene i Paris mandat av Frankrikes utenriksminister Laurent Fabius – som også var leder av forhandlingene – til å lede konsultasjoner om REDD+ i avtalen. Den endelige teksten om REDD+ som partene kom fram til i avtalen er i stor grad et resultat av disse konsultasjonene.

HOVEDMÅL FOR KLIMA- OG SKOGINITIATIVET

Stortinget har satt ambisiøse og klare føringer for klima- og skoginitiativet. Fram til 2016 var ett av hovedmålene for initiativet å bidra til at utslipp fra skog skulle omfattes av et nytt internasjonalt klimaregime. Dette målet ble nådd under klimakonferansen i Paris i 2015. Målet er i 2016 derfor endret til at satsingen skal bidra til at det internasjonale klimaregimet blir et effektivt virkemiddel for utslippsreduksjoner fra skog i utviklingsland.

REDD+ I KLIMAAVTALEN

Mål og rammer for det internasjonale arbeidet med REDD+ ble utviklet i årene frem mot klimakonferansen i Paris. Her ble de siste delene av dette regelsettet vedtatt og inkludert i avtalen. Dermed er den første av Stortingets tre føringer for initiativet, «å bidra til at utslipp fra skog omfattes av et nytt internasjonalt klimaregime», nådd. Teksten i klimaavtalen vektlegger spesielt betaling for resultatene regnskoglandene oppnår, noe Norge arbeidet for.

Denne beslutningen er viktig for å vise utviklingslandene at det vil være langsiktig finansiering til resultater fra REDD+. Ved at skoglandene mottar betaling for resultater de selv oppnår, styrkes eierskapet til arbeidet med å redusere avskoging. For mange utviklingsland er REDD+ en del av en nasjonal utviklings- eller klimastrategi. Etiopia er et eksempel på dette (se side 41). Rammeverket for REDD+ legger opp til implementering og måling av resultater på nasjonalt nivå gjennom nasjonale institusjoner og strategier for langsiktig bevaring av skogen. Det betyr at man ser skogen i landet «under ett» og bidrar til helhetlig arealplanlegging. Dermed reduseres risikoen for at avskogingen kan flyttes. Nasjonalt eierskap, og å redusere risiko for flytting av avskogingen, har vært viktig for Norge i forhandlingene.

Måling av resultater forutsetter et nasjonalt system for måling og rapportering av utviklingen i skogen, basert på internasjonale standarder, såkalt MRV (se faktaboks side 42). Utslippsreduksjoner måles sammenlignet med referansenivåer, som er basert på historiske utslippsmålinger. For noen land justeres disse referansenivåene også for å reflektere spesielle nasjonale forhold. Gode og pålitelige målinger, og uavhengig verifisering, er avgjørende for resultatenes troverdighet.

Norge har også vært en pådriver for sterke sosiale og miljømessige sikringsmekanismer i rammeverket for REDD+. Dette er særlig viktig for å sikre deltagelse og ivareta urfolks rettigheter og bevaring av det rike naturmangfoldet i skogen. At regnskoglandene ivaretar disse er en forutsetning for betaling for resultater.

I PARIS: – Å forlenge klima- og skogsatsingen vår er det beste bidraget Norge kan gi til klimaenighet i Paris og til kampen mot klimaendringene, sa tidligere klima- og miljøminister Tine Sundtoft under klimatoppmøtet i Paris, da det ble annonsert at Norge forlenger klima- og skoginitiativet til 2030. Her er Sundtoft avbildet med Izabella Teixeira, tidligere miljøvernminister i Brasil, og Mary Robinson, FNs tidligere høykommissær for flyktninger, under en pressekonferanse. Foto: KLD

HVA ER RESULTATBASERT BETALING?

Resultatbasert betaling betyr å basere utbetalinger på leverte resultater, i motsetning til for eksempel å betale for planlegging og gjennomføring av aktiviteter. I klima- og skoginitiativets arbeid er det en hovedstrategi å betale for verifiserte utslippsreduksjoner. For at vi skal kunne gjøre dette, må våre partnere måle og rapportere omfanget av sin avskoging sammenliknet med et referansenivå. Dette regnes om til karbonvolumer basert på kunnskap om hvor mye karbon som finnes i de aktuelle skogene. Rapportene fra våre partnere blir verifiserte av en uavhengig tredjepart.

I mange land trengs det nokså omfattende forberedelser før landet er klart til å motta resultatbaserte betaling. Systemer for måling og overvåkning av skogene må etableres og politikk og tiltak for en bedre skogforvaltning må utvikles. Norge gir omfattende støtte til slike forberedelser, men kun til land som har tydelige ambisjoner om å kunne levere framtidige utslippsreduksjoner.

Det norske samarbeidet med Brasil er det fremste globale eksemplet på resultatbasert finansiering av redusert avskoging. Norge har siden 2008 samarbeidet med Brasil om bevaring av Amazonas, verdens største regnskog. Gjennom såkalt resultatbaserte bidrag betaler Norge årlig for deler av resultatene Brasil oppnår. Redusert avskoging i Brasil er et av de viktigste enkelttiltakene i verden for å redusere klimagassutslipp.

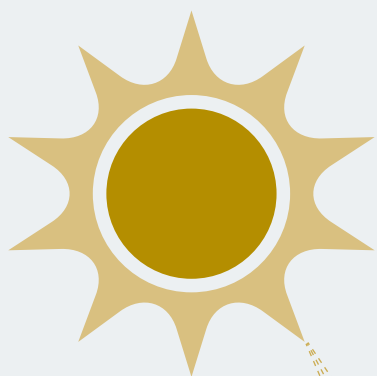
KLIMATOPPMØTET I PARIS I 2015

I tillegg til at REDD+ kom inn i klimaavtalen, ble dette annonsert på klimatoppmøtet:

- Norge annonserte forlengelse av det internasjonale klima- og skoginitiativet til 2030 og fornyelse av avtalen med Brasil
- Norge og Colombia annonserte regnskogsamarbeid sammen med Tyskland og Storbritannia. Det er første gang at tre store giverland går sammen i partnerskap med et regnskogland for å betale for utslippsreduksjoner fra skog.
- Norge annonserte sammen med Tyskland og Storbritannia et kollektivt mål om å gi fem milliarder amerikanske dollar i perioden fram til 2020 i støtte til land som klarer å redusere utslippene fra avskoging og skogforringelse gjennom REDD+rammeverket.

KARBONOPPTAK

og -utslipp i skog

Økning av CO_2 i atmosfæren fører til økt drivhuseffekt

ATMOSFÆREN

Karbon omdannes til CO_2 og frigjøres til atmosfæren når skog og torvmyr ødelegges eller forringes

Fotosyntesen omdanner CO_2 til karbon i trevirke og blader. Både skog i vekst og urskog binder CO_2 . Restaurering av torvmyr er et effektivt tiltak for å forhindre utslipp av CO_2 til atmosfæren

CO_2

ØDELEGGELSE AV
TORVMYR

AVSKOGING OG
SKOGFORRINGELSE

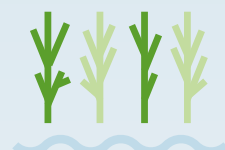
CO_2

PLANTING AV
SKOG

BEVARING AV
SKOG

RESTAURERING AV
TORVMYR

1/4

AV BRASILS AMAZONAS
ER URFOLKSTERRITORIER

AMAZONAS

ER VERDENS STØRSTE
REGNSKOG OG MEST MANGFOLDIGE
ØKOSYSTEM

CA 75%

ER HVA BRASIL
HAR REDUSERT AVSKOGINGEN SIN
MED SIDEN 2004

2

KAPITTEL

SØR-AMERIKA

SØR-AMERIKA ROMMER VERDENS største regnskog, Amazonas. Amazonas dekker et enormt område som strekker seg over ni ulike land. Brasil er det største av landene i Amazonas-regionen, og derfor et av de viktigste partnerlandene for Norges internasjonale klima- og skog-initiativ. Gjennom store reduksjoner i avskogingen i Amazonas, har Brasil levert et av verdens største klimatiltak. Norge samarbeider også med andre land i regionen, som Peru, Colombia og Guyana. Ved å bevare regnskog, bidrar disse landene til den globale klimaløsningen, til å bevare et rikt og unikt naturmangfold, og til å sikre leveveier for urfolks-grupper og lokalsamfunn i verdens største regnskogsområde.

A. BRASIL

Brasil er verdens største regnskogland og et viktig samarbeidsland for Norges internasjonale klima- og skoginitiativ. Brasils reduserte avskoging i Amazonas det siste tiåret er et av verdens største enkeltstående klimatiltak.

Rundt 30 prosent av verdens gjenværende regnskog finnes i Brasil, verdens største tropiske skogland. I brasiliansk Amazonas lever over 25 millioner mennesker. Mange lokalsamfunn, spesielt urfolk, er avhengig av skogen for sin materielle og kulturelle overlevelse. Brasil er et mellom-inntektsland, men har store utviklingsbehov, ikke minst i Amazonas hvor fattigdommen fortsatt er betydelig.

Brasil opplevde god økonomisk og sosial utvikling mellom 2003 og 2014. Situasjonen i Brasil det siste året har imidlertid vært preget av store økonomiske og politiske problemer. Til tross for dette har miljøagendaen vært viktig for myndighetene.

Brasil leverte i 2015 et svært ambisiøst klimamål til FNs klimakonvensjon for perioden 2020–2030. Landet har forpliktet seg til å redusere utslippene av klimagasser med 43 prosent innen 2030 (sammenlignet med utslippsnivået i 2005). Hvis dette klimamålet innfris, blir Brasil blant de ledende landene i kampen mot global oppvarming.

HVORFOR SAMARBEID MED BRASIL?

Brasils regjering har vist betydelig politisk vilje til å redusere klimagassutslipp fra avskoging, og har hatt stor fremgang i arbeidet med å redusere avskogingen i Amazonas. Siden 2004 er trenden fra flere tiår med høy avskoging snudd, og avskogingen er redusert med hele 75 prosent. Utslippsreduksjonene som er oppnådd utgjør et av de største enkeltstående klimatiltakene i verden det siste tiåret.

På bakgrunn av de sterke resultatene mottar Brasil betydelig midler fra Norge. Brasil var i 2015 det enkeltlandet som mottok mest norsk bistand.

Mange faktorer har bidratt til resultatene. Myndighetene har ført en aktiv politikk for å redusere avskogingen. Dette er først og fremst gjort gjennom aktiv håndheving av lover og reguleringer og bruk av offentlig finansiering. Også frivillige tiltak fra privat næringsliv har hatt stor betydning, spesielt soyabransjens eget moratorium mot avskoging i Amazonas.

RESULTATER OG AKTIVITETER

Samarbeidet mellom Norge og Brasil har fått mye internasjonal oppmerksomhet og annerkjennelse. FNs generalsekretær Ban Ki-moon har trukket frem dette samarbeidet som eksempel til etterfølgelse for andre land. Det er også det første bilaterale samarbeidet om resultatbasert utbetaling til REDD+ som er fullt ut etablert. Et konservativt anslag tilsier at Brasil har spart atmosfæren for mer enn 3,6 milliarder tonn CO₂ i reduserte utslipp. Norge har betalt for 200 millioner av disse tonnene.

2014 viste en nedgang i avskogingen på 15 prosent sammenlignet med det foregående året. Dette resultatet representerer det nest laveste tallet siden målingene startet i 1988. På dette grunnlaget innfridde Norge i desember 2015 løftet fra 2008 om å bidra med inntil 1 milliard USD til Brasil fram til 2015 dersom landet oppnådde tilstrekkelige reduksjoner i avskoging i brasiliansk Amazonas. I forbindelse med klimatoppmøtet i Paris i desember 2015 annonserte Norge og Brasil en forlengelse av samarbeidet for perioden 2016–2020. Samarbeidet bygger på Brasils ambisjoner om ytterligere kutt i avskogingen. Landets ambisiøse innmelding til FNs klimakonvensjon utgjør et godt grunnlag for samarbeidet.

I 2015 har Brasil arbeidet videre med planene om å støtte skogovervåking i Kongobassenget ved å stille til rådighet teknisk assistanse og egen verdifull erfaring. Det ligger til rette for at et verdifullt sør-sør samarbeid med land i Kongobassenget, finansiert av Brasils opptjente midler gjennom samarbeidet med Norge, kan virkeliggjøres om kort tid.

AMAZONASFONDET

Norges utbetalinger til Brasil overføres til Amazonasfondet, som forvaltes av den brasilianske utviklingsbanken BNDES. Gjennom Amazonasfondet finansieres en bred portefølje av større og mindre utviklingsprosjekter gjennom forskjellige aktører. Alle prosjekter som Amazonasfondet støtter, bygger opp under Brasils plan om å redusere avskogingen og fremme bærekraftig skogforvaltning og utvikling i Amazonas-regionen.

Les på Amazonasfondets nettsider for mer informasjon om prosjekter støttet av fondet: http://www.amazonfund.gov.br/FundoAmazonia/fam/site_en/Esquerdo/Projetos/

BÆREKRAFTIG JORDBRUK I KAMPEN MOT AVSKOGING: Pepperbonden Rogeiro (33) setter en plante ned i jorda, blant rundt tusen andre. I området Rogeiro bor, i den nordlige delstaten Para i Brasil, er de fleste småbønder. Det er vanskelig å leve av inntekten fra jordbruk. Mange gir opp og flytter inn til storbyene i håp om et mer stabilt arbeid, til tross for at svært mange ender opp i dårlig betalte yrker. Når områder forlates, tar ofte de store selskapene over, og avskogingen øker. Gjennom IPAM, en organisasjon som får støtte av Amazonasfondet, fikk Rogeiro opplæring i hvordan han kunne utnytte jorda bedre og effektivisere pepperproduksjonen. Det skulle forandre måten han arbeidet på. Han sier han opplever en stor forskjell på produktiviteten. Pepperproduksjonen har aldri vært større. Overskuddet selges til forhandlere og restauranter i storbyen. – I fjor plantet jeg 1000 planter og mistet kun fem av dem. Før jeg kjente til de teknikkene jeg nå bruker, plantet jeg samme antall planter og mistet minst 200, sier Rogeiro. I dag støttes flere hundre bosetninger av prosjektet «bærekraftige bosetninger». Norge er største pengedonor til Amazonasfondet.

Foto: Gunhild Santos-Nedrelid/ KLD

REGNSKOGSAMARBEID

«This is an outstanding example of the kind of international collaboration we need to ensure the future sustainability of our planet» Ban Ki-moon, FNs generalsekretær, om det norsk-brasilanske regnskogsamarbeidet, september 2015

PROSJEKTER STØTTET GJENNOM AMAZONASFONDET

- 94 verneområder har fått støtte til styrket kontroll og forvaltning
- Opprettelse av tre nye verneområder på til sammen 6682 km²
- 138.000 private eiendommer i Amazonas fordelt på 370 000 km², et område større enn fastlands-Norge, har blitt miljøregistrert. Slik registrering er avgjørende for arbeidet mot ulovlig avskoging
- 30 urfolkssamfunn i Amazonas har blant annet kartlagt naturressurser og fremmet krav om landrettigheter, og utviklet forvaltningsplaner for sine områder
- 93 lokale samfunn (til sammen 2800 eiendommer) har utviklet bærekraftige produksjonsmetoder som alternative inntektskilder til ulovlig avskoging
- 55 miljøtater på føderalt, statlig og kommunalt nivå har styrket kapasitet for skogovervåking- og kontroll
- Over 3000 personer i mange lokalsamfunn har fått opplæring i brannslukking. Skogbranner er en betydelig trussel mot skogen.
- Befolkningen i rundt 90 urfolksterritorier får støtte til blant annet å utvikle bærekraftig miljøforvaltning, inkludert overvåking, av sine egne leveområder og naturressurser de er avhengige av
- Flere hundre forskere driver forskning innen økonomi og samfunns- og naturvitenskap i Amazonas-regionen. 72 vitenskapelige publikasjoner og informasjonsmaterieill er produsert

B. COLOMBIA

På klimatoppmøtet i Paris inngikk Norge en samarbeidsavtale med Colombia, Tyskland og Storbritannia. Norges totale bidrag vil være på 1,8 milliarder norske kroner fram til 2020. I 2015 lanserte Colombia grønn vekst som et tverrgående mål i sin nasjonale utviklingsplan, sammen med en plan for hvordan Colombia skal nå målet om «null netto avskoging» i Amazonas innen 2020, også kalt Amazonasvisjonen.

Colombias befolkning er på 48 millioner mennesker. Omtrent 28 prosent lever under fattigdomsgrensen. Colombia er den femte største økonomien i Latin-Amerika og har hatt høy økonomisk vekst de siste årene, men preges fremdeles av store økonomiske forskjeller.

Over halvparten av Colombias landområde er dekket av skog. Området tilsvarer omtrent 1,5 ganger Norges landareal. Ifølge colombianske myndigheter ble totalt 1404 kvadratkilometer skog ryddet i 2014. Avskogingstallene fra 2015 er ennå ikke tilgjengelige.

Avskoging i Colombia skyldes hovedsakelig konvertering av skog til beitemark, ulovlig hogst, utbygging av gruvedrift, infrastruktur, intern migrasjon og ulovlig dyrking av koka. I 2015 ble landet rammet av store skogbranner, som henger sammen med ekstrem tørke og værefenomenet *el Niño*.

I 2015 var det betydelig fremgang i fredsforhandlingene mellom myndighetene og FARC-geriljaen. I september erklærte partene at en fredsavtale vil bli signert i løpet av 2016. Norge spiller en viktig rolle i fredsforhandlingene, og det forventes at klima- og skogsamarbeidet med Colombia kan bidra til bærekraftig utvikling i en post-konfliktfase. Det er viktig at den norske fredsinnnsatsen og det norske klima- og skogsamarbeidet med Colombia ses i sammenheng, og at de ulike innsatsene underbygger hverandre positivt.

HVORFOR SAMARBEID MED COLOMBIA?

Det er en risiko for at avskogingen i Colombia vil øke betydelig framover. Myndighetene viser ambisjoner om å redusere avskoging og legge til rette for grønn økonomisk vekst. Gjennom dialog har Norge vært en pådriver for at Colombia skulle inkludere ambisiøse mål for redusert utslipp fra avskoging i sine nasjonale utslippsmål (INDC). Disse målene er sammen med strategien for bærekraftig utvikling i Amazonas-regionen et viktig grunnlag for det norske samarbeidet med Colombia.

En helhetlig tilnærming til Amazonas er viktig for å unngå at avskogingen flytter seg i regionen. Gjennom avtaler med flere land kan vi unngå at redusert avskoging for eksempel Brasil fører til økt avskoging i andre land i Amazonasregionen, blant annet i Colombia, Peru og Guyana.

Omkring halvparten av Colombias klimagassutslipp stammer fra avskoging, skogforringelse og landbruk. Innsatsen for å bremse avskogingen er avgjørende for at Colombia skal nå sitt nasjonale utslippsmål (INDC), som ble meldt inn til klimakonvensjonen i september 2015. Colombia har som mål å oppnå 20 prosent reduksjon i klimagassutslipp innen 2030 sammenliknet med et «business as usual» scenario.

RESULTATER OG AKTIVITETER

På klimatoppmøtet i Paris i 2015 ble det inngått en avtale om klima- og skogsamarbeid mellom Colombia, Norge, Tyskland og Storbritannia. Norge vil bidra med opptil 1,8 milliarder kroner totalt for perioden til og med 2020. Minimum 1,5 milliarder kroner vil gå til utbetaling for verifiserte utslippsreduksjoner.

For å nå sitt mål om null netto avskoging i Amazonas innen 2020 lanserte colombianske myndigheter i 2015 en strategi for bærekraftig utvikling for Amazonas-regionen, også kalt Amazonasvisjonen. Denne strategien innebærer flere viktige reformer og tiltak på tvers av sektorer.

Myndighetenes mål er i) å redusere årlig avskoging til 900 km² innen 2018, ii) å utforme en nasjonal plan for å stanse tap av all naturskog innen 2030 og iii) å plante og restaurere en million hektar degradert land innen 2020. Dersom Colombia lykkes i sine målsetninger vil det gi utslippsreduksjoner som tilsvarer minst Norges årlige utslipp.

Norge kanaliserer støtte via den Tyske Utviklingsbankens (KfW) program REDD Early Movers (REM) med 400 millioner kroner, som betaling for verifiserte utslippsreduksjoner i colombiansk Amazonas. Første utbetaling for redusert avskoging i årene 2013 til 2014 forventes i løpet av 2016.

Den resultatbaserte støtten gjennom REM vil bidra til tiltak for bedre styresett i skogsektoren, forbedret arealplanlegging, bærekraftig produksjon av utvalgte råvarer som melk, kakao, kaffe og gummi, samt støtte til urfolks egne planer for skogbevaring i urfolksterritoriene.

FREDSPROSESSEN

Colombia er inne i en avgjørende fase av fredsprosessen. I dag skjer mye av avskogingen i konfliktutsatte områder der flere ulike aktører opererer. Med en fredsavtale er det håp om at forholdene vil ligge bedre til rette for å få bukt med avskogingen. Samtidig er det ventet at en fredsavtale vil føre til økt press på skogen og naturressursene i noen områder. Dette kan skje fordi investeringer og utbygging av infrastruktur vil øke, samtidig med at internt fordrevne vil gjenbosettes. Norge er tilrettelegger i fredsprosessene mellom den colombianske regjeringen og FARC og med geriljabevegelsen ELN. Med dette er målet å bidra til en varig fred og utvikling som ivaretar naturmiljøet og menneskenes livsgrunnlag. Kontroll med avskogingen er en viktig forutsetning for å få til dette.

BIOLOGISK MANGFOLD

Det biologiske mangfoldet i Colombia er unikt. Dette er et av landene i verden med flest fuglearter og ferskvannsfisk. Når klima- og skogsinitiativet bidrar til at Colombia bremser sin avskoging vil det bidra til å sikre dette mangfoldet for framtiden.

C. PERU

Peru viste i 2015 god framdrift i oppfølgingen av samarbeidsavtalen som ble inngått med Norge i september året før, spesielt innen regelverk for bærekraftig skogforvaltning, vern av skog og utvikling av MRV. Norge kunne derfor under klimatoppmøtet i Paris annonsere den første utbetalingen til landet. Peruanske myndigheter vil bruke midlene fra Norge blant annet til å sikre urfolks landrettigheter og arealplanlegging i to fylker i peruansk Amazonas.

Peru er et mellominntektsland, og har en befolkning på 30 millioner mennesker. De siste årene har Peru hatt en betydelig økonomisk vekst. Til tross for at veksten har avtatt i 2015, var den likevel høyere enn gjennomsnittet for Latin-Amerika. Det er først og fremst urbane områder som har nytt godt av denne veksten, og det har vært en kraftig reduksjon i antall fattige de siste ti årene. I Andesfjellene og i peruansk Amazonas lever imidlertid fremdeles over halvparten av befolkningen i fattigdom. Urfolk er blant gruppene som har dårligst levekår.

Peru er verdens fjerde største regnskogland med 693 807 km² naturskog. Sammenliknet med andre land i regionen har Peru hatt lav avskoging, men den er likevel betydelig. Mellom 2001 og 2014 forsvant 16 531 km² skog. Dette er et område på størrelse med hele Hordaland fylke. I gjennomsnitt slipper Peru årlig ut 53 millioner tonn CO₂, om lag like mye som Norges årlige klimagassutslipp, som et direkte resultat av avskoging og skogforringelse. Avskogingen skyldes i hovedsak landbruk, ulovlig gruvedrift og infrastrukturprosjekter. En viktig andel av skogforringelsen skyldes ulovlig hogst.

HVORFOR SAMARBEID MED PERU?

Noe av det rikeste naturmangfoldet i verden finnes i regnskogen i Peru, og naturmangfoldet i fjellskråningene fra Andesfjellene mot Amazonasbassenget er unikt. Fire millioner mennesker lever i regnskogen. 350 000 er urfolk, fordelt på 65 ulike etniske grupper. Flere urfolksgrupper lever i frivillig isolasjon og det er ikke kjent at de har hatt kontakt med omverdenen i nyere tid.

Historisk har regnskogen hatt liten betydning for Perus økonomi. Med økt økonomisk vekst, investering i infrastruktur og oppdagelse av nye forekomster av olje og mineraler, opplever peruansk Amazonas økt press. Norge ønsker å bidra til å snu denne trenden før avskogingen øker ytterligere. Samtidig ønsker Norge å bidra til bedre levekår for menneskene som bor i Amazonas og til å styrke urfolks rettigheter.

Bevaring og bærekraftig forvaltning av skogressursene er integrert i den nasjonale utviklingsplanen, der Peru har som mål å stanse utslipp fra skog- og arealbruksendringer innen 2021. Landet gjorde seg særlig bemerket internasjonalt med organiseringen av klimatoppmøtet i hovedstaden Lima i 2014, og har spilt en viktig rolle i forhandlingene fram mot Paris-avtalen, spesielt gjennom den såkalte Lima-Paris Action Agenda.

I avtalen som Peru, Tyskland og Norge har inngått, forplikter Peru seg til å bidra til betydelige utslippsreduksjoner fra avskoging og skogforringelse og til umiddelbare og ambisiøse tiltak for å redusere avskoging, gjøre skog- og landbrukssektoren klimanøytral innen 2021, og anerkjenne urfolks krav til skogområder.

RESULTATER OG AKTIVITETER

I 2015 vedtok peruanske myndigheter fire sentrale forskrifter, som muliggjør implementering av tiltak for bærekraftig skogforvaltning. Forskriftene har blitt utarbeidet med deltakelse fra urfolk og andre som bor i Amazonas.

I tråd med målet om å styrke beskyttelse av naturskog, fikk området Sierra del Divisor status som nasjonalpark. Sierra del Divisor utgjør en av de største nasjonalparkene i verden med 13 545 km². Peruanske myndigheter vedtok også en lov for å styrke innsatsen mot ulovlig hogst. Beslag av ulovlig tømmer er trappet opp i kjølvannet av denne loven.

Peru har vedtatt en nasjonal klimastrategi, og levert sine nasjonale klimamål til FNs klimakonvensjon. I november 2015 leverte Peru også et referansenivå for avskoging i Amazonas-biomet til FNs klimakonvensjon. Det ble opprettet en tverrsektoriell kommisjon som skal utarbeide en nasjonal strategi for skog- og klima. Denne strategien beskriver hvordan Peru skal bekjempe avskoging de neste årene. Første versjon av denne strategien er publisert for kommentarer og innspill.

På klimatoppmøtet i Paris annonserte Norge en første utbetaling på 5 millioner USD for oppnådde resultater i første fase av avtalen. Pengene vil bli kanalisert gjennom FNs utviklingsprogram og skal styrke urfolks landrettigheter,

øke innsatsen mot ulovlig hogst og forbedre arealbruken i Amazonas. I tillegg finansierer Norge et prosjekt i regi av WWF som skal styrke urfolks landrettigheter i Loreto-regionen og også gi sterkere beskyttelse av områder for ukontaktete urfolksgrupper i Peru.

PERU:

Til tross for at den økonomiske veksten i Peru har avtatt i 2015, var den likevel høyere enn gjennomsnittet for Latin-Amerika. Det er først og fremst urbane områder som har nytt godt av denne veksten, og det har vært en kraftig reduksjon i antall fattige de siste ti årene. Økonomien består hovedsakelig av tjenester og industri. Landbruk utgjør omtrent 7 prosent av brutto nasjonalprodukt. De viktigste eksportvarene er mineraler, olje, asparges og frukt.

D. GUYANA

Avskogingen i Guyana er svært lav, både historisk og i dag. Målet for samarbeidet mellom Guyana og Norge er at avskogingen fortsetter å være lav også i fremtiden. I 2015 var det regjeringsskifte i Guyana for første gang på 23 år. Den nye regjeringen ønsker å videreføre samarbeidet med Norge. Forutsetningene for et eventuelt videre samarbeid med landet vil avklares i 2016.

Om lag 85 prosent av Guyana er dekket av regnskog og landet har noen av verdens best bevarte regnskogområder. Landet endret nylig status fra å være et «minst utviklet land» til et «lavere mellominntektsland» på grunn av vekst i økonomien. Gruvedrift er en viktig inntektskilde for landet, og samtidig viktigste årsak til avskoging. Avskogingen i Guyana er fortsatt lav sammenlignet med de fleste land i regionen, der avskogingen er mellom fem og ti ganger høyere enn i Guyana.

HVORFOR SAMARBEID MED GUYANA?

Norge inngikk i 2009 et samarbeid med Guyana. Grunnlaget for samarbeidet var landets høye skogdekke og Guyanas nasjonale strategi for utvikling med lave karbonutslipp (Low Carbon Development Strategy, LCDS).

Samarbeidet mellom Norge og Guyana er ment å være en modell for hvordan land med mye skog og lav avskoging kan kompenseres for å holde avskogingen på et lavt nivå. Samarbeid med land som Guyana, der avskogingen altså tradisjonelt har vært lav, er viktig for å forhindre at avskog-

ingen flytter seg fra områder eller land med høy avskoging, til områder eller land med lavere avskoging.

Guyanas 185 000 km² med skog dekker et område som er fire ganger så stort som Danmark. Potensielt store utslipp av klimagasser forhindres når skogen bevares. Samarbeidet med Guyana er dessuten viktig for å ta vare på et rikt naturmangfold og for å bidra til bærekraftig utvikling for menneskene i landet. Forbedret styresett i Guyanas skog- og gruvesektor er også et viktig mål for samarbeidet.

Guyana har levert gode resultater, både ved å holde avskogingen lav og ved å gjennomføre tiltak for forbedret styresett. På grunnlag av resultatene har Norge utbetalt i underkant av 400 millioner kroner til et fond i Verdensbanken for å støtte prosjekter i tråd med landets utviklingsstrategi. I tillegg er det satt av i underkant av 600 millioner kroner i Den amerikanske utviklingsbanken. Dette tilsvarer Guyanas eierandel i det planlagte vannkraftverket Amaila Falls, hvor brorparten av finansieringen er ment å komme fra privat kapital. Det er usikkert om den nye regjeringen vil gå videre med planene om dette vannkraftverket.

RESULTATER OG AKTIVITETER

Som del av samarbeidet med Norge skal Guyana gjennomføre viktige styresettreformer. Landet er imidlertid forsinket med dette arbeidet, og mye har stoppet opp etter valget i mai 2015. Det er besluttet at samarbeidet med Guyana skal videreføres for ett år av gangen, for å gi Guyana tid til å gjennomføre de planlagte reformene.

Den nye regjeringen i Guyana vurderer å erstatte strategien som samarbeidet med Norge er bygget på med en ny klima- og utviklingsstrategi. Hva Guyana legger i denne strategien er foreløpig uklart, og det er følgelig usikkert om forutsetningene er tilstede for samarbeid utover 2016. Dette vil først kunne vurderes når Guyanas regjering har avsluttet arbeidet med den nye strategien og når mål for samarbeidet med Norge i 2015 er nådd.

Det er usikkert om den nye regjeringen ønsker å gå videre med utbyggingen av vannkraftverket Amaila Falls. Norge avventer myndighetenes beslutning om Amaila Falls, og bidrar med ekspertise for å søke å forbedre beslutningsgrunnlaget. Hvis planene om vannkraftverket skrinlegges vil Norge vurdere alternativ bruk eller be om tilbakeføring av pengene som ble utbetalt til dette formålet.

Det har vært svak fremdrift i bruken av midler i Verdensbankens fond gjennom de årene Guyana og Norge har samarbeidet, blant annet fordi mye energi er brukt på Amaila Falls-prosjektet som nå er satt på vent. Ved utgangen av 2015 var litt under halvparten av pengene omsatt

GUYANAS NASJONALFUGL: Den særegne faglearten Hoatzin er utbredt i det nordlige Sør-Amerika. Den lever i mangrover og i skog langs elvebredder og er sårbar for ødeleggelser av disse spesielle naturtypene. Hoatzinen er Guyanas nasjonalfugl. Foto: Simon Rye/KLD

i prosjekter. Et nytt prosjekt som skal redusere Guyanas sårbarhet for klimaendringer ble igangsatt i 2015.

I 2015 besluttet regjeringen i Guyana å delta i et internasjonalt initiativ for større åpenhet i gruve- og tømmersektoren. Guyana fortsatte også arbeidet med å knytte seg tettere mot EUs initiativ for å stanse eksport av ulovlig hugget tømmer og styrket håndheving av lovene i skogsektoren.

Guyanas skogkommisjon la i 2015 frem avskogingstallene for 2014. Tallene viste at Guyana hadde hatt omtrent samme avskogingsrate som året før. Rapporten ble verifisert av en uavhengig tredjepart tidlig i 2016.

GUYANA

Guyana ligger på det nordøstlige hjørnet av det sør-amerikanske kontinentet. 90 prosent av Guyanas 750 000 innbyggere bor på kysten på et område som utgjør fem prosent av landarealet. Urfolk utgjør ti prosent av befolkningen og bor for det meste i regnskogene i innlandet.

LIVSGRUNNLAG

Regnskogen i Guyana er livsgrunnlaget for mange urfolksamfunn, og gir inntekter fra økoturisme, tømmer og andre produkter. Skogen rommer et unikt naturmangfold og bidrar med en rekke økosystemtjenester, som regulering av nedbør og lokal vannforsyning. Skogen lagrer også store mengder karbon.

NORGES SAMARBEID MED MULTILATERALE ORGANISASJONER

I tillegg til bilaterale partnerskap, støtter Norge klima- og skogtiltak gjennom multilaterale organisasjoner. De viktigste partnerne er FN og Verdensbanken.

Norge tok initiativ til etableringen av FNs klima- og skogprogram (UN REDD) i 2008 og har støttet programmet med om lag 1,5 milliarder kroner. De tre FN-organisasjonene i programmet (FNs utviklingsprogram, UNDP; FNs organisasjon for mat og landbruk, FAO; og FNs miljøprogram, UNEP) skal bistå skoglandene i arbeidet med å utvikle og iverksette planer for å redusere utslipp fra skogsektoren.

FNs klima- og skogprogram har bistått 18 land i utarbeidelsen av nasjonale planer for REDD+. For eksempel ferdigstilte Ecuador og Zambia sine nasjonale REDD+ planer med bistand fra FNs klima- og skogprogram i 2015.

FNs klima- og skogprogram har også støttet mer enn 30 samarbeidsland i arbeidet med konsultasjoner og informasjon om sikringsmekanismer. Mexico har kommet langt i dette arbeidet og har organisert flere konsultasjoner med statlige og ikke-statlige aktører som ledd i arbeidet med REDD+ i landet. Uganda har vedtatt et såkalt «veikart» og nedsatt en arbeidsgruppe som skal jobbe med sikringsmekanismer i forbindelse med tiltak for REDD+.

Med bistand fra programmet har 29 samarbeidsland arbeidet konkret med inkludering og deltakelse av urfolk og sivilsamfunnsorganisasjoner i beslutningsprosesser for REDD+. Programmet har også bidratt til at privat sektor er mer involvert i utviklingen av tiltak for REDD+.

Norge støttet programmet med om lag 75 millioner kroner i 2015. Støtten har ført til at tre nye land kunne motta støtte til nasjonale REDD+ strategier. Tilsammen har 23 land fått støtte til nasjonale strategier og programmer. Dette er en betydelig styrking fra 5 landprogrammer i 2009. Antall skogrike utviklingsland som ønsker støtte fra FNs klima- og skogprogram har økt fra 9 i 2009 til 61 i 2015.

3

TEMA

31%

AV VERDENS
LANDAREAL ER DEKKET
AV TRÆR

65

ORGANISASJONER
OG SELSKAPER BIDRAR TIL GLOBAL
FOREST WATCH

6000

SERIEKOBLEDE
DATAMASKINER DRIVER
GLOBAL FOREST WATCH'S ANALYSER

GLOBAL FOREST WATCH – ET VERKTØY FOR ØKT ÅPENHET I VERDENS SKOGFORVALTNING

Dersom en bulldozer meier ned regnskog i Amazonas eller noen tenner på en torvmyr i Indonesia, er dette synlig på satellittbilder av jordkloden. Takket være nye nettbaserte verktøy kan ikke lenger skogen ødelegges «i det skjulte». Teknologiske nyvinninger gjør at man kan utføre analyser og presentere informasjon om større områder på stadig kortere tid, med høyere detaljgrad enn tidligere. Dette er et stort gjennombrudd i kampen for verdens skoger.

DE TROPISKE SKOGENE utgjør omtrent halvparten av den gjenværende skogen i verden. De dekker enorme områder og er svært varierte. Fra endeløse flater av tett regnskog i Amazonas, til intrikate labyrinter av skog, elver og myr i Indonesia. Fra Perus høyfjellsskog dekket av et permanent skydekke, til den spredte tørrskogen i Etiopias lavland.

Skogenes størrelse, utilgjengelighet og store variasjon gjør det vanskelig å samle informasjon om skogenes utvikling. Denne informasjonen har tradisjonelt vært svært mangelfull, og har i tillegg blitt manipulert av aktører som har hatt interesse av å avskoge utenfor offentlighetens lys. I mange tilfeller har svak kapasitet og manglende kunnskap ført til at store ødeleggelser i skogen ikke har blitt oppdaget. Kombinert med lite gjennomskiktighet i forvaltningen, har dette gjort det vanskelig å stille lovbrytere til ansvar.

Mangel på informasjon er et hinder for godt demokrati og styresett. Borgere i et land bør vite hvordan samfunnets naturressurser blir forvaltet. Et felles informasjonsgrunnlag er en forutsetning for en åpen og informert debatt om bruken av ressurser. Uten slik informasjon eller offentlig innsikt er det lettere å begå ulovligheter eller drive en forvaltning som ikke er til fellesskapets beste.

Åpenhet om skogene og skogforvaltning gjør at borgere kan holde selskaper og myndigheter ansvarlig, og dermed bidrar til bedre forvaltning av felles ressurser.

OVERVÅKINGSVERKTØYET GLOBAL FOREST WATCH

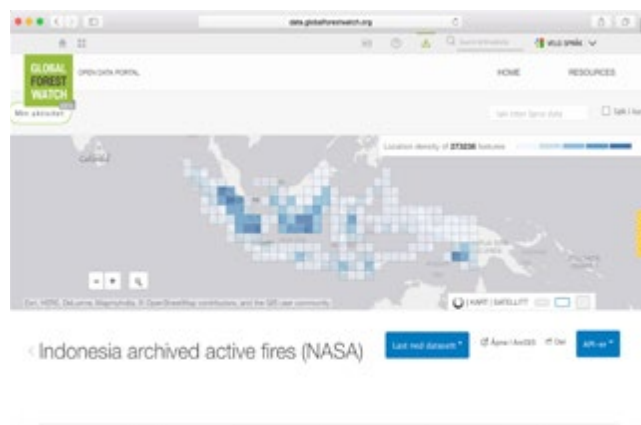
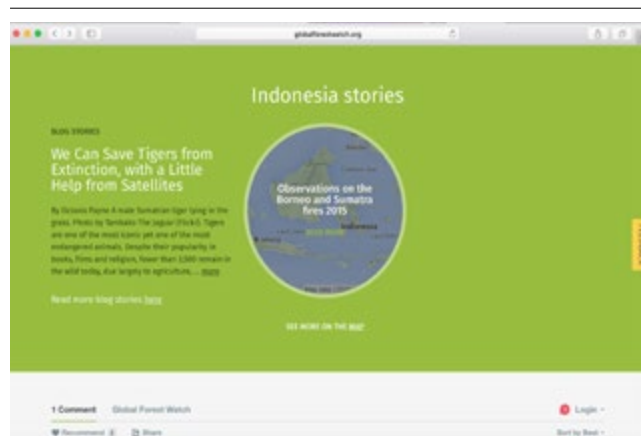
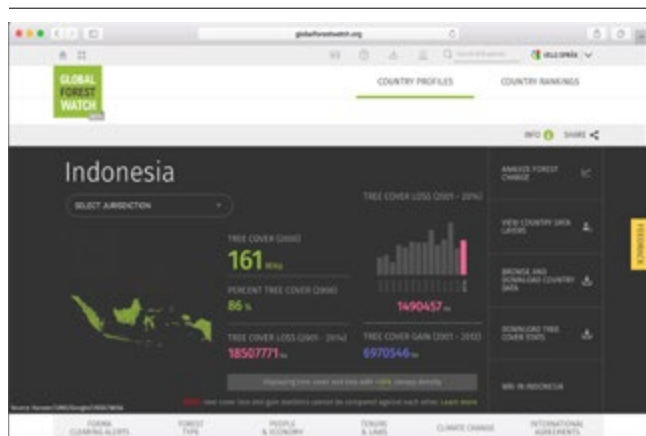
Norge støtter en rekke tiltak og prosjekter som arbeider for økt tilgang til informasjon om bruken av verdens skoger. Den viktigste samarbeidspartneren for dette arbeidet er Global Forest Watch (GFW).

GFW, som administreres av den amerikanske organisasjonen World Resources Institute (WRI), er et nettbasert system for overvåking av skog. Her publiseres gratis informasjon om verdens skoger. Dette gjøres gjennom å kombinere informasjon fra satellitteknologi, eksisterende databaser for skoginformasjon og bidrag fra lokalsamfunn og enkeltmennesker over hele verden.

Teknologiske nyvinninger og innovative løsninger, som bruk av nettskyen¹, gjør at man kan utføre analyser og presentere informasjon om større områder på stadig kortere tid, med høyere detaljgrad enn tidligere.

Norges klima- og skoginitiativ har vært den viktigste bidragsyteren til GFW og har til sammen støttet organisasjonen med 60 millioner NOK i perioden 2013–2015. Blant de andre støttespillerne er Google, flere FN-institusjoner, andre land og sivilsamfunnsorganisasjoner.

¹ Nettskyen (fra engelsk cloud computing) er en betegnelse for alt fra dataprosessering og datalagring til programvare på servere tilknyttet internett.

WRI og Norge har som mål at aktører som jobber for å forvalte verdens skoger på en bærekraftig måte kan ha nytte av GFW. Slike aktører kan være offentlige myndigheter, private selskaper, sivilsamfunnsorganisasjoner, forskningsmiljøer, urfolk og lokalbefolkning i skogområder.

GFW ble lansert i februar 2014. Siden da har verktøyet blitt brukt av stadig flere og inkluderer nå flere typer informasjon og tjenester. Verktøyet benyttes allerede i tropiske skogland verden over. Blant annet har myndighetene i Brasil, DR Kongo og Indonesia brukt GFW til å dele informasjon om areal- og forvaltningsplaner.

GFW har blant annet oppnådd:

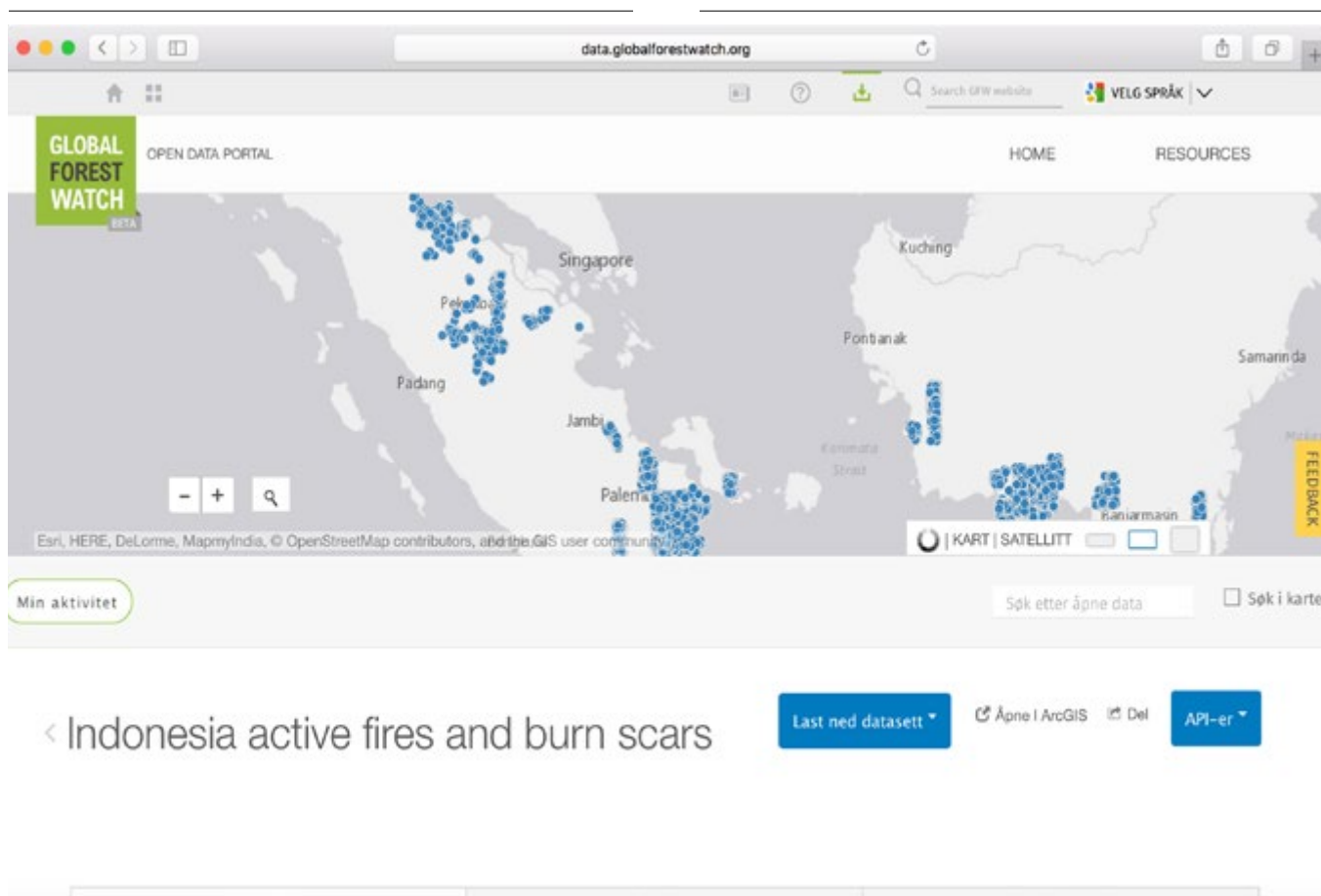
- Økt oppmerksomhet om presset på verdens skoger. Hvem som helst kunne for eksempel gjennom GFW overvåke de enorme skogbrannene i Indonesia høsten 2015 (les mer om Indonesia side 30).
- Myndigheter og landeiere har fått økt tilgang til informasjon som har forbedret forvaltning av skogen.

- Private selskaper har delt informasjon om sine konseksjonsområder, forsyningskjeder og underleverandører.
- Analyser av tilstanden i verdens skoger har gjort at skog- og landbruksaktører som tradisjonelt har vært lukket nå må være mer åpne om hvordan de arbeider
- Sivilsamfunnsaktører og media har benyttet GFW til å avdekket ulovligheter og etterprøve påstander fra myndigheter og selskaper.
- Lokalsamfunn og urfolk har brukt GFW for å overvåke egne skogressurser.

VEIEN VIDERE

Norge støtter GFW for en ny periode (2016–2018). Verktøyet har oppnådd svært gode resultater og har fortsatt ambisiøse mål:

- Forbedre informasjon og oversikt over verdens skoger. Dette skal blant annet skje gjennom bruk av ny teknologi som mikrosatellitter og kunstig intelligens.

- Fortsatt bidra til økt innsikt i forvaltningen av skog- og landarealer ved at informasjon blir lettere tilgjengelig.
- Bidra til at forpliktelser fra privat sektor om avskogingsfri produksjon blir oppfylt. Dette gjelder først og fremst kvegdrift og produksjon av palmeolje og soya.

Arealbruk har i mange tropiske skogland tradisjonelt vært lite transparent. Dette har vanskeliggjort rasjonelle og demokratisk forankrede beslutningsprosesser. GFW er et godt eksempel på at utstrakt bruk av satellitt-, informasjons- og kommunikasjonsteknologi kan endre dette bildet. Økt åpenhet og informasjonsdeling vil være én sentral forutsetning for å lykkes i kampen mot global avskoging.

GLOBAL FOREST WATCH

Global Forest Watch samler informasjon om verdens skoger fra en mengde kilder, og publiserer dette for offentligheten helt gratis. Verktøyet er et resultat av samarbeid mellom blant andre World Resources Institute, Google og Norges klima- og skoginitiativ.

EKSEMPEL PÅ HVA GFW KAN BRUKES TIL

Dersom bulldozere ødelegger et skogområde i Amazonas, vil satellittene fange det opp. Automatiserte dataanalyser sammenligner millioner av satellittbilder, fordelt på tusenvis av datamaskiner som arbeider parallelt. Når det oppdages endringer sendes det epost-varsel til skogvoktere og andre som ønsker å denne informasjonen for å overvåke skogen. Via GFW kan man analysere skog fra hele verden, og enkelt se om bulldoserne har holdt seg til lovlig praksis, eller for eksempel kjørt inn i en nasjonalpark.

FOREST INVESTMENT PROGRAM (FIP)

Norge støtter tiltak mot avskoging gjennom Verdensbankens Forest Investment Program sjekk (FIP). FIP har i 2015 produsert sin første resultatrappport. Rapporten omtaler 12 prosjekter, men siden implementeringen av prosjekter gjennom FIP fremdeles er i en tidlig fase omfatter resultatrappporteringen kun to land, Laos og Mexico. I Laos har det blitt foretatt en omfattende kartlegging av skogressurser, det er utviklet forvaltningsplaner og det er gjennomført tiltak for styrket involvering av lokalsamfunn i forvaltningen av skog. Dette har ført til større deltakelse og oppslutning om håndheving av skog- og villtlovgivningen. I Mexico har 470 felleseide landområder (*ejidos*) fått støtte til implementering av teknikker for bærekraftig skogforvaltning, som har ført til økt innhøsting fra skogen og tilgang til kreditt.

Den nasjonale skogkommisjonen, CONAFOR, har også dratt nytte av tiltak innenfor MRV, som har gitt bedre geografisk informasjon, satellittdata og analyser av nasjonale skogressurser.

På styremøtet i FIP i mai 2015 ble seks nye land (Republikken Kongo, Ecuador, Guatemala, Mosambik, Nepal og Elfenbenskysten) tatt opp som pilotland i FIP, i tillegg til de åtte landene som er tilknyttet FIP fra før. Dette gjør at FIP nå består av til sammen 14 pilotland. Ytterligere 9 land har fått en delvis tilknytning gjennom å få anledning til å utvikle investeringsplaner, men uten å være tatt opp som pilotland.

FOREST CARBON PARTNERSHIP FACILITY (FCPF)

FCPF er et multilateralt initiativ som skal hjelpe land til å kunne motta betaling for resultater fra redusert avskoging. Dette skjer blant annet gjennom styrking av institusjoner og kapasitet i partnerlandene, der myndighetsapparatet ofte er svakt. 13 nye land fikk støtte til nasjonalt planarbeid for redusert avskoging og skogforringelse gjennom FCPF i 2015. Det er nå 35 land som gjennomfører slikt planarbeid med støtte fra FCPF. Viktig fremgang ble oppnådd i 2015 ved at landene DR Kongo og Costa Rica fikk godkjent sine planer og nå går over i en implementeringsfase.

FCPF gjennomgikk sin første evaluering i 2013. Den andre evalueringen ble startet opp i 2015 og vil ferdigstilles i 2016. Evalueringen vil vurdere både relevans, effektivitet, effekt og bærekraft av FCPF og legge grunnlag for utarbeiding av en ny handlingsplan for fondet.

NEW YORK-ERKLÆRINGEN OM SKOG

- New York-erklæringen om skog ble undertegnet på FNs klimatoppmøte i New York i 2014.
- I erklæringen forplikter nasjonale og regionale myndigheter, private selskaper og miljø- og urfolksorganisasjoner seg til å halvere avskoging innen 2020, og bestrebe seg for å stanse den helt innen 2030.
- Erklæringen inneholder også en intensjon om å restaurere skogarealer som til sammen vil være på størrelse med India. Dersom målene i erklæringen nås vil de reduserte utslippene tilsvare USAs årlige utslipp.
- Nesten 40 land hadde i 2015 sluttet seg til erklæringen. Sverige og El Salvador kom med i 2015
- Over 50 private selskaper har sluttet seg til erklæringen. De omsetter for mer enn 1 trillion dollar årlig tilsvarende utgiftene på fire norske 2015-statsbudsjett.
- I november 2015 publiserte flere miljøorganisasjoner en rapport som undersøkte fremgangen til alle erklæringens mål: http://www.undp.org/content/dam/undp/library/Environment%20and%20Energy/Forests/NYDF_Progress_Report.pdf

TIDSLINJE

De viktigste hendelsene i klima- og skoginitiativets historie – fra 2007 til 2015

2007

DESEMBER: Daværende statsminister Jens Stoltenberg kunngjør at Norge vil gi inntil 3 milliarder årlig til REDD under klimaforhandlingene på Bali

Verdensbanken etablerer Forest Carbon Partnership Facility (FCPF)

2008

JANUAR: Klimaforlik i Stortinget. Klima- og skoginitiativet er et sentralt element i forliket

JUNI: Fondet for kongobassengets skoger (CBFF) opprettes med norsk og britisk støtte

Verdensbanken etablerer Forest Investment Program (FIP)

AUGUST: Amazonasfondet opprettes

SEPTEMBER: Norge og Brasil inngår avtale

FNs klima- og skogprogram (UN REDD) etableres med Norge som første bidragsyter

2009

MARS: Norge og Tanzania inngår samarbeid

NOVEMBER: Norge og Guyana inngår samarbeid

2010

MAI: Norge og Indonesia inngår samarbeid

Norge og Mexico inngår samarbeid, med fokus på metoder for måling av reduserte utslipp fra avskoging

2011

MAI: Karbonfondet (FCPF) blir operativt

Indonesia innfører toårig moratorium for nye hogstkonsesjoner

DESEMBER: Norge og Storbritannia inngår samarbeid med Etiopia

Felleserklæring mellom syv land i Sentral-Afrika og seks giveland i tillegg til Norge om økt innsats for redusert avskoging i Kongobassenget

2015

DESEMBER: REDD+ kom inn i den nye Klimaavtalen

Norge inngår skogavtale med Colombia og fornyer avtalen med Brasil

Norge annonserer forlengelse av klima- og skoginitiativet til 2030

Norge annonserer sammen med Tyskland og Storbritannia et mål om å gi fem milliarder amerikanske dollar fram til 2020 til betaling for reduserte utslipp fra tropisk skog

SEPTEMBER: Central African Forest Initiative (CAFI) lanseres

2014

DESEMBER: Norge og Ecuador inngår skogavtale

SEPTEMBER: I New York-erklæringen om skog forplikter private selskaper, stater, organisasjoner og urfolk seg til å bidra til å halvere avskogingen av tropisk naturskog innen 2020 og stanse den innen 2030.

Norge inngår skogavtale med Liberia og Peru.

2013

DESEMBER: Stortinget slutter seg til H/FrP-regjeringens forslag om å videreføre klima- og skoginitiativet til 2020

NOVEMBER: Ny regjering med klima- og miljøminister Tine Sundtoft foreslår videreføring av klima- og skogprosjektet til 2020

Felleserklæring mellom Colombia, Tyskland, Storbritannia og Norge om samarbeid for redusert avskoging i Amazonasregionen i Colombia

Norge slutter seg til USA sitt program Central Africa Regional Program for Environment (CARPE)

Under klimaforhandlingene i Warszawa vedtas et omfattende regelverk for REDD+

JUNI: Indonesia forlenger moratoriet for nye hogstkonsesjoner med to nye år

2012

DESEMBER: Norge og Vietnam inngår samarbeid

Målinger viser at avskogingen i Brasil er den laveste målt siden arbeidet mot avskoging startet i 2004. Landet er nær ved å nå sitt mål om 80 prosent reduksjon

OKTOBER: Det globale instituttet for grønn vekst etableres

JUNI: Nytt klimaforlik i Stortinget. Klima- og skogsatsingen videreføres

4

KAPITTEL

80%

AV INDONESIAS UTSLIPP
KOMMER FRA AVSKOGING OG
FORRINGELSE AV TORVMYRER

MEKONG- REGIONEN

I VIETNAM ER BLANT OMRÅDENE
I VERDEN MED STØRST MANGFOLD AV
DYRE- OG PLANTEARTER.

800

MILLIONER MENNESKER
ER AVHENGIGE AV RESSURSER FRA
SKOG FOR SITT LIVSGRUNNLAG

SØRØST-ASIA

DEN TREDJE STØRSTE regnskogen i verden er i Indonesia, et av klima- og skoginitiativets viktigste samarbeidsland. Avskogingen i Indonesia har vært høy og den gjenværende skogen trues av hogst og konvertering av skog for kommersielle formål, som for eksempel palmeolje. I 2015 lovet den indonesiske regjeringen å iverksette en rekke tiltak som kan åpne for en mer positiv utvikling. Norge samarbeider også med Vietnam. Dette samarbeidet handler blant annet som å fremme en mer bærekraftig skogindustri i Mekong-regionen.

A. INDONESIA

Norge inngikk i 2010 et klima- og skogpartnerskap med Indonesia for å støtte landets innsats for å redusere klimagassutslipp fra avskoging, skogforringelse og ødeleggelse av torvmyr. Tiltak for å øke transparens og deltakelse fra sivilsamfunn har vært viktig for Norge. Norge har lovet Indonesia inntil 1 milliard amerikanske dollar, forutsatt av Indonesia oppnår resultater. Jokowi-regjeringen tok i 2015 ytterligere grep for å forebygge landets omfattende skog- og torvmyrbranner.

Indonesia er et av verdens største og mest folkerike land. På Indonesias 17 000 øyer bor 250 millioner mennesker. En stor andel er fattige. Om lag 60 millioner er landsbyfolk og urfolk, som er avhengige av skogen for sitt livsutkomme.

Indonesia rommer verdens tredje største tropiske regnskog, som har et enormt naturmangfold. Avskoging og torvmyrødeleggelse er hovedårsak til årlige utslipp på rundt to milliarder tonn CO₂. Disse utslippene gjør Indonesia til ett av landene i verden med høyest klimagassutslipp.

Avskogingen skjer når selskaper hogger eller brenner skog for å etablere plantasjoner for produksjon av palmeolje eller hurtigvoksende trær til papirmasse. Andre årsaker er gruvedrift, tømmerhogst, branner og drenering av torvmyr. Svakt styresett og korrupsjon, kombinert med sterk etterspørsel etter palmeolje og andre råvarer, er viktige underliggende årsaker.

De store skog- og myrbrannene i Indonesia høsten 2015, som fikk mye internasjonal oppmerksomhet, kan ha forårsaket utslipp av så mye som 1,6 milliarder tonn CO₂. Indonesia må stoppe disse brannene for å nå målene om utslippskutt.

HVORFOR SAMARBEID MED INDONESIA?

Kraftig reduksjon i skog- og torvmyrutslippene i Indonesia er viktig for å nå målene fra klimaavtalen i Paris. På lang sikt vil dette være bra for Indonesia; for den indonesiske befolkningen, for landets sosio-økonomiske utvikling, for naturmangfoldet og for det globale klimaet. På kort sikt vil imidlertid en slik omstilling ha betydelige kostnader, finansielt og politisk. Norge kan gjøre en forskjell ved å støtte denne omstillingen.

Den forrige indonesiske regjeringens ambisiøse klimamål var avgjørende for at klima- og skogpartnerskapet mellom Indonesia og Norge ble etablert i 2010. Joko Widodo tok over som president høsten 2014 og har bekreftet at han

følger opp klimamålene. Ministeren i det nyopprettede miljø- og skogbruksdepartementet har fått ansvaret for viktige oppgaver knyttet til REDD+ i Indonesia.

Presidenten ønsker tiltak for å forebygge fremtidige branner, til tross for sterke motkrefter. Når det nå settes inn tiltak skyldes det i stor grad økt transparens og kunnskap om de enorme skadene som skog- og torvmyrbrannene påfører befolkningens helse og den nasjonale økonomien. Verdensbanken anslår at brannene i 2015 kostet Indonesia 16,1 milliarder dollar. Mediene melder at minst en halv million mennesker fikk akutte helseproblemer som følge av brannene.

Private selskaper har vært ansvarlige for enorm avskoging i Indonesia, men er nå også viktige partnere i arbeidet for reduserte klimagassutslipp fra skog og torvmyr. Flere selskaper som produserer eller kjøper palmeolje i Indonesia har forpliktet seg til å bevare skog ved å sikre at deres forsyningskjeder er avskogingsfrie.

RESULTATER OG AKTIVITER

Samarbeidet med Indonesia har bidratt til å fremme bærekraftig skog- og arealbruk. I mai 2015 forlenget president Jokowi moratoriet mot nye hogstlisenser i naturskog med ytterligere to år. Moratoriet ble etablert som en oppfølging av avtalen med Norge. I desember varslet Jokowi at han vil opprette et eget direktorat for å beskytte og restaurere torvmyr. Presidenten har også varslet midlertidig stans i all hogst, drenering og konvertering av torvmyr, både i og utenfor konsesjonsområder.

En rekke indonesiske aktører som Norge støtter har bidratt til disse beslutningene. Norge har vært sterkt engasjert i samarbeidet med Indonesia siden 2010, både med finansiering og gjennom tett og hyppig politisk dialog.

Reformene som har blitt igangsatt har imidlertid ikke kommet langt nok til å redusere avskogingen. Utslippene er fortsatt svært høye. Det skyldes i hovedsak at det var delt ut konsesjoner på store områder før samarbeidet startet i 2010, men også at ulovligheter i liten grad straffefølges. Iverksettelse av et torvmyratorium og andre politiske tiltak vil kunne gi en ny og positiv utvikling på dette området. I 2015 igangsatte staten en storstilt straffefølgelse av selskaper for brannstiftelse og 56 selskaper ble trukket for retten. Over 300 saker er under etterforskning. Miljø- og skogbruksdepartementet har trukket tilbake tre konsesjoner og frosset konsesjonene til 16 andre selskaper. Hvis signalene fra president Jokowi følges opp, kan avskogingen reduseres kraftig, og ødelagt skog og torvmyr restaureres.

Norge har også støttet arbeidet med å integrere tiltak for å forene skogbevaring og økonomisk vekst i Indonesias utviklingsplaner. Indonesia leverte i desember inn et nasjonalt klimamål om 29 prosent utslippskutt innen 2030 (sammenlignet med en situasjon der det ikke iverksettes tiltak), samt et referansenivå for utslipp fra skog, til FNs klimakonvensjon. Det er et første steg for å bli enig om hvilket avskogingsnivå som skal være utgangspunktet for betaling for utslippsreduksjoner, basert på oppnådde resultater.

Sivilsamfunnsgrupper i Indonesia rapporterer om bedre kår for deltakelse i viktige beslutningsprosesser. Norge har støttet arbeidet med å kartlegge urfolksgruppers krav til land og skogsområder. I forbindelse med klimatoppmøtet i Paris lanserte indonesiske urfolksorganisasjoner kart over urfolksgruppers områder som utgjør 7,4 millioner hektar. Disse dataene blir nå brukt av miljø- og skogbruksdepartementet. I mai 2015 varslet presidenten at han vil sette av 12,7 millioner hektar skog til *social forestry*. Urfolks krav til skogarealer vil omfattes av dette initiativet.

I 2015 har flere selskaper forpliktet seg til såkalt avskogingsfrie verdikjeder. I enkelte provinser har offentlige og private aktører innledet konkret samarbeid for å utvikle et avskogingsfritt jordbruk (les om avskogingsfrie verdikjeder på side 48–50 i temaartikkelen om privat sektor)

INDONESIAS KLIMALØFTE

I 2010 lovet Indonesia at landet innen 2020 vil redusere klimagassutslippene med 26 prosent ved hjelp av egne midler, og 41 prosent med internasjonal hjelp, relativt til en definert utviklingsbane basert på en situasjon der det ikke ble iverksatt ytterligere tiltak. Dette er sammen med Brasils klimaløfter den største forpliktelsen til utslippskutt som noe utviklingsland har påtatt seg. I tillegg leverte Indonesia i desember et nasjonalt klimamål om 29 prosent utslippskutt innen 2030 til FNs klimakonvensjon. Forutsetningene for dette målet er imidlertid foreløpig uklare.

B. VIETNAM

Norge inngikk en avtale om klima- og skogsamarbeid med Vietnam i 2012. Avtalen omfatter støtte på 180 millioner kroner til Vietnams forberedende arbeid for å redusere klimagassutslipp fra avskoging (REDD+). Klima- og skogsamarbeidet med Vietnam viste fremgang i 2015, etter begrenset fremgang i de foregående årene.

Vietnam er det fjerde største landet i Sørøst-Asia og grenser til Kina, Laos og Kambodsja. Med lang kystlinje og store, lavtliggende jordbruksområder er Vietnam særlig sårbar for effektene av klimaendringer. Krig og befolkningsøkning førte til at skogdekket gikk ned fra 43 prosent i 1942 til 20 prosent i 1993. Mellom 1992 og 2009 økte skogdekket med 42 000 km², i hovedsak som resultat av at skog ble plantet.

Klimagassutslippene fra Vietnam er de raskest økende i Sørøst-Asia. En viktig årsak til dette er store investeringer i kullkraftverk. I forkant av klimamøtet i Paris i desember 2015, presenterte Vietnam en plan for utslippsreduksjoner. I planen forventes det at utslippene vil fordobles fra 2010 til 2020, og tredobles innen 2030, dersom tiltak ikke iverksettes. Vietnam forplikter seg til å redusere forventede utslipp med 8 prosent med egen innsats. Med internasjonal støtte forventer landet å kunne redusere utslippene med opptil 25 prosent. Skog og jordbruk er nøkkelområder i Vietnams plan for å redusere utslipp.

HVORFOR SAMARBEID MED VIETNAM?

Vietnam har siden 2014 hatt et forbud mot tømmerhogst. Landet har også investert i utstrakt skogplanting. Til tross for hogstforbud og skogplanting, reduseres fortsatt Vietnams gjenværende naturskog og biologiske mangfold. Trolig utgjør naturskog mindre enn én prosent av det samlede skogarealet. Det er viktig å bevare naturskog nettopp fordi naturmangfoldet og karbonlagringen vanligvis er størst i slike områder.

Minst like viktig er det å redusere Vietnams bidrag til avskoging i naboland. Vietnam har en av verdens største treforedlingsindustrier. Råvarene kommer fra naboland som Kambodsja og Laos, der mye tømmer hugges ulovlig. Foredlede trevarer eksporteres til markeder i blant annet Europa og USA. Vietnamesiske bedrifter ønsker fortsatt å eksportere trevarer til disse markedene. Vietnam er i sluttfasen av forhandlinger med EU om tiltak for å kunne eksportere lovlig og bærekraftig produserte trevarer.

Vietnam har vist stor interesse for å delta i en internasjonal REDD+ mekanisme. Tiltak i skogsektoren står sentralt

i landets plan for å redusere utslipp frem mot 2030, og i Vietnams oppfølging av klimaavtalen som ble inngått i Paris i 2015.

RESULTATER OG AKTIVITETER

Klima- og skogsamarbeidet med Vietnam skjøt fart i 2015, etter begrenset fremgang i de foregående årene. Fremgangen skyldes blant annet at vietnamesiske myndigheter og FN tok en rekke grep for å bedre gjennomføringen av programmet. Dette var en forutsetning for at Norge skulle forlenge støtten frem til 2018, men uten å øke tildelingene. Myndighetene la også frem en plan for hvordan de vil oppnå nødvendig kapasitet for å iverksette REDD+ i Vietnam og oppskalere investeringer i løpet av 2017.

Samarbeid mellom Norge og Vietnam ut over 2018 er avhengig av at Vietnam kan motta resultatbasert støtte for reduserte utslipp fra skog og arealbruk. Det vil også være avgjørende at Vietnam gjør en innsats for at vietnamesisk treforedlingsindustri og investeringer blir mer bærekraftige og bidrar til avskogingsfrie forsyningskjeder.

Andre viktige områder for styrket innsats i Vietnam er en mer forsvarlig og transparent arealforvaltning og styrkede rettigheter for etniske minoriteter, kvinner og lokalsamfunn i forvaltningen av skog. Dette er også nedfelt i felleserklæringen om klima og skog som Vietnam og Norge undertegnet i 2012.

Vietnam har gjennom samarbeidet med Norge gjort fremskritt i arbeidet med etablering av systemer for måling, rapportering og verifisering av utslipp fra skog. Sentrale elementer i et nasjonalt skogovervåkingssystem ble ferdigstilt i 2015.

Regionale og lokale myndigheter har mye av ansvaret for å gjennomføre tiltak for REDD+ i Vietnam. I 2015 ferdigstilte myndighetene planer for REDD+ i fem pilotprovinser. Gjennom disse planene klargjøres ansvaret for bærekraftig skog- og arealforvaltning på regionalt nivå. I 2016 starter arbeidet med å gjennomføre handlingsplanene, som har særlig vekt på inkluderende skog- og arealforvaltning og rettigheter for etniske minoriteter, skogavhengige lokalsamfunn og kvinner.

Vietnam blir ofte kritisert for manglende organisasjons- og ytringsfrihet. Det har derfor vært særlig viktig å inkludere sivilsamfunn og minoritetsgrupper i aktiviteter knyttet til REDD+. I 2015 ble lokalsamfunn involvert i evaluering av naturressursforvaltning i tre nye provinser. Dette er nybrottsarbeid i vietnamesisk sammenheng.

VIETNAM:

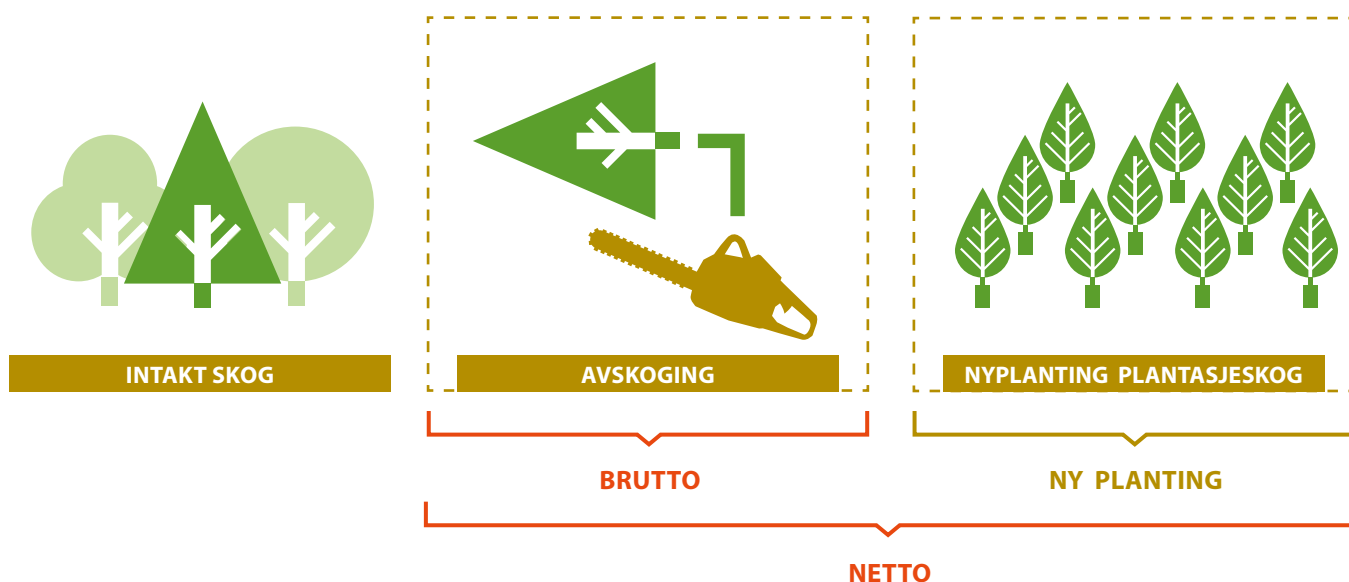
Vietnam har en lang kystlinje med mangroveskoger, mange elver, regnskog og stor variasjon i topografi, klima og jordsmonn. Mekongregionen, som landet utgjør en del av, er blant områdene i verden med størst mangfold av dyre- og plantearter.

MYANMAR:

Myanmar ble medlem av FNs klima- og skogprogram i 2011 og ferdigstilte med støtte fra Norge et såkalt veikart for redusert avskoging høsten 2013. I 2015 har myndighetene begynt implementeringen av veikartet med noe støtte fra FNs klima- og skogprogram. Samtidig har de søkt programmet om støtte til gjennomføring av et fullverdig nasjonalt REDD+ program. Sivilsamfunnet i Myanmar mottar også støtte til aktiviteter for REDD+ gjennom Norads ordning for støtte til sivilsamfunn.

FORSKJELL

på å måle brutto og netto avskoging

HVORFOR ER MÅTEN AVSKOGINGEN MÅLES PÅ SÅ VIKTIG?

Det skilles vanligvis mellom to måter å måle avskoging på: Brutto og netto avskoging. Det er avgjørende å skille mellom disse to metodene for å sikre at klimatiltak som REDD+ ikke går på bekostning av naturmangfoldet.

Netto årlig avskoging er et mål på både det årlige tapet av skog og tilvekst. Dersom årlig netto avskoging er null, vil det si at det forsvinner like mye skog som det plantes eller som vokser til på naturlig vis.

Brutto årlig avskoging derimot er kun et mål på det årlige tapet av skog. Uavhengig av hvor mye skog som plantes, eller hvor raskt skogen vokser, gir brutto avskoging et tall på hvor mye skog som avskoges.

Det er derfor viktig å måle brutto avskoging. Da er man sikker på at alt tap av skog fanges opp. Å måle brutto avskoging er viktig i samarbeidsland som mangler god informasjon og oversikt over sine skogarealer.

Om man kun måler netto avskoging åpnes det for å hugge urørt naturskog og erstatte den med hurtigvoksende plantasjer, for eksempel av eukalyptus eller akasietrær. Da vil et land kunne tjene penger på å hugge regnskogen, samtidig som det kan vise til lav eller null netto avskoging. Dette vil få alvorlige følger for området naturmangfold og økosystemtjenester, samtidig som klimaeffekten av slike plantasjer ofte er relativt begrenset.

Klima- og skoginitiativet ønsker i første omgang på å redusere brutto avskoging. Etter hvert som bedre målesystemer og sikringsmekanismer utvikles, kan det bli aktuelt å ta planting og gjenvækst med i beregningene. Men for at dette skal skje må det demonstreres at målingen gjøres på en måte som sikrer naturmangfoldet.

5

TEMA

CA 60

MILLIONER MENNESKER
SOM LEVER I SKOG ER URFOLK

1/2

AV AVSKOGINGEN
I VERDENS TROPISKE SKOGER SKJER
ULOVIG

I 2013

ANERKJENTE INDONESISK
GRUNNLOVSDOMSTOL FOR FØRSTE
GANG URFOLKS RETT TIL OMRÅDER

URFOLK – SKOGENS VOKTERE

Urfolk forvalter en stor del av verdens gjenværende regnskog. Dette er de mest intakte skogene med det rikeste naturmangfoldet. Urfolkene som lever her er avhengige av nettopp intakte skoger for å opprettholde sitt levesett og sin tradisjonelle kunnskap.

DET VAKTE INTERNASJONAL oppmerksomhet da daværende klima- og miljøminister Tine Sundtoft i september 2014 lovte inntil 100 millioner dollar (tilsvarende 600 millioner kroner) fra Norges klima- og skoginitiativ til arbeid for styrking av urfolks rettigheter i tropisk skog fram mot 2020. Bakgrunnen for at Norge gir mer støtte til urfolk er blant annet fremgang på urfolksagendaen i flere av Norges samarbeidsland de senere årene.

En annen viktig årsak til at Norge øker støtten til urfolk er en økt erkjennelse av urfolks betydning i arbeidet for å redusere avskoging. Forskning viser at urfolk forvalter minimum en femtedel av karbonet bundet i tropisk skog. Avskogingen er lavest der urfolk lever og er sikret rettigheter til skogen. Urfolk forvalter oftest tropisk skog mer forsvarlig og til lavere kostnader enn andre forvaltningsformer, inkludert statlige verneområder. Dette er særlig tydelig i brasiliansk Amazonas¹, der avskogingen er redusert med tre fjerdedeler de siste 10 årene. Urfolksterritorier utgjør 22 prosent av Amazonas.

Urfolk er ofte blant de fattigste og mest marginaliserte befolkningsgruppene i skoglandene. Deres tradisjonelle landområder blir ofte frarøvet dem fordi deres kollektive, tradisjonelle rettigheter ikke forstås som formell eien-

domsrett. De blir sjelden konsultert om beslutninger som angår dem eller representert i politiske beslutningsorganer. Styrking av urfolks rettigheter til skogene de lever av er et viktig mål i seg selv. Innsats for å understøtte urfolks rettigheter til skogen er samtidig et vesentlig bidrag til arbeidet for redusert avskoging og bærekraftig forvaltning av verdens tropiske skoger.

Anerkjennelse av urfolks rettigheter til skog og mer forsvarlig arealbruk er også blant de viktigste utfordringene for at tropiske skogland skal kunne motta resultatbaserte utbetalinger for reduserte utslipp fra avskoging i fremtiden.

URFOLK I KLIMAFORHANDLINGENE

Norge har over flere år arbeidet for å styrke urfolks deltakelse i de internasjonale klimaforhandlingene. I 2014 og 2015 støttet Norge arbeid gjennom FNs utviklingsfond (UNDP) for å gi urfolk synlighet og gjennomslag på klimatoppmøtene i Lima og Paris, blant annet gjennom en egen urfolkspaviljong. Dette bidro til dialog mellom urfolk og myndighetene i skoglandene og til at urfolk kunne utøve innflytelse på utviklingen av nasjonale klimaplaner i de viktigste skoglandene.

Innsats på dette området har bidratt til at:

- Urfolk hadde en høy profil på klimatoppmøtet i Paris, med politisk og moralsk gjennomslagskraft overfor andre parter i klimaforhandlingene.
- Betydelig oppmerksomhet om urfolks bidrag til å bremse klimaendringene gjennom å bevare tropisk skog.

1 Woods Hole Research Center, World Resources Institute og Rights and Resources Initiative er blant organisasjonene som dokumenterer dette.

Waiapi-folket holder til i den nordligste delstaten i Brasil, Amapa. De hadde kontakt med ikke-indiananere for første gang på 1960-tallet. Waiapiene talte da rundt 1000 mennesker, men sykdommer reduserte befolkningen til 200. I dag er waiapi-befolkningen i vekst og tilbake til det opprinnelige antallet. Foto: Gunhild Santos-Nedrelid/KLD

- Flere skogland enn tidligere omtaler og inkluderer urfolks rolle i nasjonale klimaplaner.
- Klimaavtalen fremhever betydningen av urfolks rettigheter og deres tradisjonelle kunnskap og forvaltning i den globale innsatsen for å bremse klimaendringene.

Før klimatoppmøtet i Paris ble det også arbeidet for å øke kunnskapen om urfolks bidrag til å bremse de globale klimaendringene. Dette resulterte i styrket kommunikasjonsinnsats fra urfolksforumet i klimaforhandlingene, International Indigenous Peoples Forum on Climate Change (IIPFCC), samt en rekke oppslag i internasjonale

medier. Den høyt profilerte utdelingen av Ekvatorprisen for 2015 til urfolk og lokalsamfunn som hadde nedlagt en særlig innsats for klima i løpet av året, markerte et høydepunkt. Urfolk og lokalsamfunnsorganisasjoner fra klima- og skoginitiativets samarbeidsland var blant vinnerne, for eksempel South Central People's Development Association fra Guyana som bruker droner og mobiltelefoner til å overvåke skogområdene sine.

FINANSIERING AV URFOLKS KLIMATILTAK

Norge vil de nærmeste årene støtte klimatiltak i regi av urfolk med minst 600 millioner kroner. En del av midlene er bevilget gjennom Norad til urfolksorganisasjoner og

Norge er den største bidragsyteren til Amazonasfondet. Waia-piene er en av de mange urfolksgruppene som får støtte av Amazonasfondet, blant annet til å drive overvåkning av skogen. Waia-piene har fått opplæring i hvordan de kan bruke GPS-er som instrument for å avdekke ulovlig hogst. Hvis det er klare indikasjoner på at det skjer ulovligheter i territoriet varsler de selv det brasilianske urfolksdirektoratet på satellittelefon. Foto: Marte Lid/ Norad

sivilsamfunnsorganisasjoner som arbeider med urfolk. Ytterligere støtte vil bli kanalisert gjennom andre internasjonale partnere som samarbeider med urfolk og lokalsamfunn om klima og skogtiltak i tropiske skogland. Konsultasjoner med urfolksorganisasjoner har klargjort viktige kriterier for slik støtte. Det vil bli lagt vekt på å nå urfolk og lokalsamfunn som med styrkede landrettigheter kan forsvare tropisk skog mer effektivt mot avskoging, i viktige partnerland for klima og skoginitiativet.

Ekvatorprisen er en årlig miljøpris som deles ut til urfolk og lokalsamfunn som har nedlagt en særlig innsats for klima og miljø. I 2015 var det i alt 21 ulike grupper som fikk priser for å ha engasjert seg for å hindre, eller takle klimaendringer, på nyskapende måter. Norge var største bidragsyter til prisutdelingen, i samarbeid med UNDP. Besøk nettsiden til Ekvatorinitiativet på <http://equatorinitiative.org>. Foto: UNDP

KONGO-BASSENGET

HUSER VERDENS
NEST STØRSTE REGNSKOG

60–80%

AV ALLE VERDENS ARTER
ANTAS Å LEVE I REGNSKOGENE

I 2011

ERKLÆRTE ETIOPIA
AT LANDETS ØKONOMISKE VEKST
SKULLE SKJE UTEN Å ØKE
KLIMAGASSUTSLIPP

AFRIKA

6

KAPITTEL

AFRIKA ROMMER MANGE ulike skogtyper, fra tørr savanneskog til tropisk regnskog. Skogene gir levebrød til mange lokalsamfunn, de regulerer regionale nedbørsmønstre og er leveområder for truede arter. Som karbonlagre er de av stor betydning for kampen mot klimaendringene. I Afrika ligger Kongobassenget, verdens nest største regnskog. Kongobassenget er særlig viktig for vannbalansen i Sentral-Afrika og i nærliggende områder. Landene i regionen har store utfordringer med fattigdom og svakt styresett. Innsats for bærekraftige leveveier og bedre styresett er derfor en viktig del av støtten til Norges samarbeidsland. I Afrika samarbeider Norge med Den demokratiske republikken Kongo, Etiopia, Tanzania og Liberia.

A. KONGOBASSENGET OG DR KONGO

I det store sentral-afrikanske landskapet som kalles Kongobassenget finnes verdens nest største regnskog, etter Amazonas. Skogene i Kongobassenget er av stor betydning, ikke bare for kampen mot klimaendringene, men også for en bærekraftig framtid for Afrika sør for Sahara. Mer enn halvparten av denne skogen er i Den demokratiske republikken Kongo (DR Kongo). Landene i regionen har alle store utfordringer. Dette har konsekvenser for både framdrift og tilnærming.

Avskogingen i Kongobassenget har historisk vært relativt lav, men er nå sterkt økende. Ifølge FNs organisasjon for mat- og landbruk (FAO) forsvinner opp mot 5000 km² skog årlig. Data fra overvåkningssystemet *Global Forest Watch* (les mer om GFW på side 22–25) indikerer imidlertid at avskogingen er langt høyere.

Kongobassenget omfatter den Den demokratiske republikken Kongo (DR Kongo), Republikken Kongo, Kamerun, Gabon og Den sentral-afrikanske republikken. Avskogingen er størst i DR Kongo. Ifølge Verdensbanken og FNs klima- og skogprogram er svedje-jordbruk den viktigste årsaken til avskoging i Kongobassenget, etterfulgt av produksjon av trekull rundt de største byene. Sterk befolkningsvekst er en underliggende årsak. Det forventes at investeringer i infrastruktur, utvikling av industrielt skog- og jordbruk og utvinning av olje- og mineralressurser vil øke presset på skogen i årene som kommer. Det bor mer enn 100 millioner mennesker i landene i Kongobassenget. Bortimot 90 prosent av disse bor i DR Kongo og Kamerun.

Landene i regionen har store utfordringer. Mange mennesker lever i fattigdom, styresettet er svakt og offentlige institusjoner mangler kapasitet. I tillegg er enkelte av landene rammet av konflikt. I en slik situasjon må myndighetene balansere fattigdomsbekjempelse, økonomisk vekst og vern og bærekraftig forvaltning av naturressurser.

HVORFOR SAMARBEID MED KONGOBASSENGET?

Dersom verdens klima og bærekraftsmål skal nås, er det avgjørende å unngå en utvikling med omfattende avskoging i Kongobassenget, slik verden har vært vitne til i Amazonas og i Indonesia. Myndighetene i flere av landene ønsker å legge til rette for en grønn utvikling, som ivaretar behovet for økonomisk utvikling samtidig som at regnskogen bevares. Dette var bakgrunnen til at Norge var sentral i etableringen av Central Africa Forest Initiative (CAFI) i 2015.

Som verdens nest største regnskog er Kongobassenget av uvurderlig betydning for det globale karbonregnskapet. I denne regnskogen finnes det også et unikt biologisk mangfold. Regnskogen er også av stor betydning for den regionale vannbalansen, og dermed for matproduksjon og politisk stabilitet, også i de langt tørrere og politisk sårbare områdene i Sahel, samt i østlige og sørlige Afrika.

Norge har siden 2008 støttet innsats for å bevare regnskogen i Kongobassenget gjennom Congo Basin Forest Fund (CBFF), som er administrert av den afrikanske utviklingsbanken (AfDB). Norge har også bidratt med betydelige midler gjennom Norads ordning for støtte til sivilt samfunn og gjennom USAIDs Central Africa Regional Program for the Environment (CARPE). I tillegg har Norge finansiert utvikling av nasjonale planer og strategier for REDD+ gjennom Verdensbankens FCPF og FNs klima- og skogprogram.

RESULTATER OG AKTIVITETER

Innsatsen for en forsvarlig forvaltning av skog i Kongobassenget må være langsiktig. I samarbeidet har Norge vektlagt institusjonsutvikling og kapasitetsbygging, samtidig som pilotprosjekter har blitt testet ut både i mindre målestokk og innenfor større landskapsprogrammer. Norge vil støtte helhetlige nasjonale programmer som både inkluderer nødvendige reformer og direkte tiltak mot driverne bak avskogingen.

Gjennom FNs klima- og skogprogram og FCPF har Norge støttet forberedelser til å iverksette REDD+ i DR Kongo, Republikken Kongo, Kamerun og Den sentral-afrikanske republikken. Prosessen tar flere år, og framdriften i landene vurderes i henhold til metodikk som FN og FCPF har utviklet.

Myndighetene i DR Kongo ønsker å redusere avskogingen og samtidig bidra til bedre levekår for befolkningen. Allerede i 2012 ble DR Kongos nasjonale strategi for REDD+ vedtatt av regjeringen. DR Kongo er et av de første landene i verden som fikk sin egen klima- og skogstrategi, og er et av fem pilotland i Forest Investment Programme (FIP) (se omtale av FIP side 26). Med støtte fra Norge og UNDP har kongolesiske myndigheter etablert et nasjonalt fond for REDD+ og utviklet en nasjonal plan for bærekraftige investeringer. Det har vært viktig for Norge å bidra til at sivilsamfunnet kan delta i utvikling og iverksetting av nasjonale planer for REDD+ i DR Kongo.

I september 2015 ble Central African Forest Initiative (CAFI) lansert i forbindelse med FNs generalforsamling i New York. CAFI er et samarbeid mellom giverlandene Norge, Frankrike, EU, Storbritannia og Tyskland og seks skogland i Sentral-Afrika, inkludert DR Kongo. Brasil deltar i CAFI

som sør-sør-partner. Norge har inngått en avtale om å støtte CAFI med inntil 400 millioner kroner per år fram til 2020. Det første landet som får støtte gjennom CAFI er DR Kongo.

CAFI skal støtte implementering av nasjonale planer for redusert avskoging og reformer i alle de seks skoglandene i regionen. Det er planlagt en midtveisevaluering i 2018 for å evaluere resultatene som er oppnådd. En beslutning om videre støtte vil være avhengig av denne evalueringen.

Norge har også støttet innsats for å redusere avskoging og fremme utvikling i Kongobassenget gjennom andre initiativer. Siden 2008 har Norge, sammen med Storbritannia og senere Canada, bidratt til aktiviteter gjennom Congo Basin Forest Fund (CBFF) med til sammen 500 millioner kroner. Prosjekter som ble støttet i 2015 bidro blant annet til å utvikle en nasjonal arealplan for Gabon, samt arealplanlegging i DR Kongo og Kamerun og Den sentralafrikanske republikk. Tilsammen har mer enn 350 000 km² blitt innlemmet i arealplaner i regionen.

CBFF har blant annet bidratt til bærekraftig skogbruksplaner og arbeid med landrettigheter, bærekraftig jord- og skogbruk, kartlegging av naturressursene i regionen, og kompetansebygging gjennom tildeling av stipender til høyere studier innen skogbruk eller miljøstudier. Fondet har også støttet prosjekter som styrker sivilsamfunnets mulighet til å påvirke politikktutvikling i Kongobassenget.

På grunn av problemer med prosjektgjennomføring, rapportering og forsinkelser, har imidlertid Norge sammen med Storbritannia besluttet å avslutte støtten til fondet. Aktivitetene vil fortsette fram til de utløper i 2018.

Gjennom Central Africa Regional Programme for the Environment (CARPE), som ledes av USAID, støtter Norge tiltak for bærekraftig skogforvaltning i sju store landskapsområder i Republikken Kongo og DR Kongo med inntil 140 millioner kroner. CARPE støtter bærekraftig forvaltning av skog, produksjon og salg av energieffektive kokeovner, utvikling av bedre metoder for å begrense skogbranner i savannene og arbeid for å styrke lokal skogforvaltning.

Skogsjordbruk med kakaodyrking og skogplanting på degraderte områder bidrar til vern av skog og inntekt til lokalbefolkningen. I området rundt Lac Tumba i provinsen Ecuator i DR Kongo, har lokalbefolkningen produsert rundt 500 000 småplanter for å plante skog. I Ituri i nordøstlige DR Kongo er antall kakaodyrkere tredoblet det siste året, med støtte fra programmet og det er nå nesten 3000 bønder som produserer kakao på en bærekraftig måte.

EKSEMPEL PÅ STØTTE GJENNOM CONGO BASIN FOREST FUND

Et prosjekt i Kamerun har støttet bruk av energieffektive kokeovner for å tørke fisk. Dette har ført til redusert avskoging av lokale mangrover og behovet for brensel har gått ned med 40–60 prosent. De nye ovnene har medført mindre helseskader og røykforgiftning, noe som særlig rammer kvinner i lokale hushold.

B. ETIOPIA

Etiopia er svært utsatt for konsekvensene av globale klimaendringer, og tar et selvstendig ansvar for å begrense utslipp av klimagasser. Etiopia og Norge inngikk i 2011 et samarbeid om energi, landbruk og skog. Som det første store landet i Afrika, har Etiopia lansert en ambisiøs og grønn utviklingsstrategi. Etiopia har kommet langt med å iverksette denne strategien. I tillegg er landet langt fremme i utvikling av systemer for å overvåke avskogingen.

Etiopias landareal er over en million kvadratkilometer og tilsvarer omtrent størrelsen på Frankrike og Spania til sammen. Det bor om lag 100 millioner mennesker i landet. Til tross for en årlig økonomisk vekst på over ti prosent de siste årene, er Etiopia fortsatt et av verdens fattigste land.

HVORFOR SAMARBEID MED ETIOPIA?

Skogbevaring er tett knyttet til utformingen av en grønn økonomi og utvikling i Etiopia. Etiopia viser hvordan skogbevaring og økt opptak av karbon i skog kan være en del av en plan for økonomisk vekst. Det gjør landet til et eksempel for andre utviklingsland. Norge er et av åtte giverland som støtter Etiopias gjennomføring av planen for grønn økonomi.

Etiopia og Norge har undertegnet en avtale for perioden fram til 2020 med mål om å få ned klimagassutslipp fra avskoging, restaurere ødelagt skog og gjennomføre bedre styring av skogsektoren.

Samarbeidet omfatter støtte til utvikling av avskogingsfrie verdikjeder for landbruksprodukter, tiltak for å styrke skogforvaltningen, øke skogdekket og gi folk inntekter og energikilder som ikke går på bekostning av skogen. Etiopia arbeider med å bygge opp et system for å overvåke og rapportere på utslipp og opptak av karbon i skog. Innen få år skal Etiopia ha et godt nok system på plass til at landet kan få betalt for reduserte utslipp fra avskoging.

RESULTATER OG AKTIVITETER

Etiopia leverte et ambisiøst klimamål til FNs klimakonvensjon før klimatoppmøtet i Paris i 2015. Målet er å bli et mellominntektsland innen 2025 samtidig som klimagassutslippene skal holdes på nivået fra 2010. Tiltak i skogsektoren skal stå for en årlig reduksjon av klimagassutslipp på 130 millioner tonn innen 2030. Etiopia har videreutviklet sitt system for å overvåke og rapportere på reduserte utslipp og økt opptak av karbon i skogsektoren, og sendte etter klimatoppmøtet sitt referansenivå for skog til FN. Referansenivået legger opp til at avskogingen skal halveres innen 2020.

Etiopia har kommet langt i å lage et rammeverk for sikringsmekanismer (se faktaboks) for gjennomføring av REDD+ programmet. Dette innebærer blant annet involvering av lokalsamfunn, kvinner og sivilsamfunn i planlegging og gjennomføring av tiltakene for REDD+. I 2015 fikk Etiopia støtte fra Norge til å foreta en analyse av drivkreftene bak avskogingen og til å finne ut hvor i landet utfordringene er størst. Landet har også fått støtte til å utvikle en strategi for hvordan landet skal redusere utslipp fra avskoging og øke opptaket fra karbon i skog. Strategien ble i 2015 konsultert med ulike interessegrupper og vil bli ferdigstilt i 2016.

Klima- og skoginitiativet støtter Verdensbankens program for bærekraftige skoglandskap (se omtale av Karbonfondet side 45), som samarbeider med Etiopia om å redusere utslipp og skape nye inntekter fra skogen i regionen Oromia. Oromia er på størrelse med Norge og har 30 millioner innbyggere. I 2015 ble det gjort studier av hvilke institusjoner som må styrkes i arbeidet med REDD+ og hvordan en avskogingsfri verdikjede for tømmer kan utvikles. Myndigheter og lokalsamfunn i Oromia har gjennom 2015 fått opplæring i forvaltning og gjennomføring av REDD+ tiltak i regionen.

Klima- og skoginitiativet har også gitt støtte til Global Green Growth Institute (GGGI) i Etiopia, som har bistått Etiopia med å formulere klimamålene i den nasjonale utviklingsplanen for 2016–2020. Planen, som ble vedtatt av nasjonalforsamlingen i 2015, inkluderer tiltak for å beskytte skog og restaurere områder hvor skogen er ødelagt. I 2015 utarbeidet Etiopias miljø, skog og klimadepartement forslag til endringer i skogloven. Endringene skal blant annet bidra til

at lokalsamfunn får mulighet til å medvirke til beslutninger om forvaltningen av skog. Endringene i loven skal vedtas av nasjonalforsamlingen i 2016.

Klima- og skoginitiativet arbeider også langsiktig med kapasitetsbygging i Etiopia gjennom støtte til universiteter. I 2015 fikk Etiopia støtte til å opprette et nytt senter for klimaforskning.

MATKRISE

Matkrisen i Etiopia rammer millioner av mennesker. Årsakene er sammensatte, men vedvarende tørke og avlingssvikt spiller en viktig rolle. Et tørrere klima på Afrikas Horn kan være en medvirkende årsak. Det er også sannsynlig at værphenomenet El Nino har forverret situasjonen. Bevaring av gjenværende skog og restaurering av tidligere skogdekke vil kunne sette Etiopia bedre i stand til å takle tørkeperioder i fremtiden.

SIKRINGSMEKANISMER

Klima- og skoginitiativet har støttet utviklingen av miljømessige, sosiale og finansielle sikringsmekanismer («safeguards»). Disse er viktige for å sikre at satsingen gjennomføres på en forsvarlig måte og ikke gir negative effekter for lokalsamfunn og miljø. Sikringsmekanismer er forankret i internasjonale avtaler under FNs klimakonvensjon. I november 2015 brøt det ut opptøyer i Oromia-regionen på grunn av misnøye med regjeringens politikk. Verdensbankens program for bærekraftige skoglandskap tar hensyn til den betente politiske situasjonen og vil innrette tiltakene slik at de ikke forsterker folkelig misnøye, men styrker deltagelse i beslutningsprosesser knyttet til land- og arealbruk.

MRV OG REFERANSENIVÅ

Norads følgeevaluering av klima- og skoginitiativet fra 2013 slår fast at Norge har levert et viktig bidrag til forhandlingene om måling, rapportering og verifisering (MRV) og referansenivåer under klimakonvensjonen. Gjennom uttesting av en trinnvis tilnærming til MRV og referansenivåer i bilaterale partnerskap har Norge bidratt med faglige innspill til konvensjonen. Norge har også finansiert fire omfattende rapporter og tre ekspertmøter, som bidro til konsensus på disse to temaene.

C. LIBERIA

Norge og Liberia inngikk i september 2014 en avtale om bevaring av Liberias tropiske skoger. Fram til 2020 skal Norge betale Liberia opp til én milliard kroner, avhengig av resultatene Liberia oppnår. Norge skal blant annet bidra til bedre forvaltning av skogen og grønn vekst i landet gjennom utvikling av landbruk uten avskoging. I 2015 har Norge samarbeidet med Verdensbanken og andre organisasjoner om utviklingen av konkrete prosjekter for å følge opp avtalen.

Til tross for store naturressurser, er Liberia et av verdens fattigste land. Landet har et prekært behov for økonomisk vekst og velferdsutvikling.

En voksende befolkning setter skogen under press, blant annet gjennom landbruksekspanjon, økende lokalt behov for trevirke og trekull, industriell hogst og gruvedrift. For å bistå Liberia på veien mot en bærekraftig utvikling, vil Norge støtte Liberias innsats for ansvarlig skogforvaltning og effektivisering av landbruket.

Samarbeidsavtalen mellom Norge og Liberia ble underskrevet på klimatoppmøtet i New York i september 2014. Støtten fra Norge skal gjøre det mulig for Liberia å prioritere langsiktig og bærekraftig forvaltning av naturressursene. På sikt skal dette bidra til fattigdomsreduksjon, redusert avskoging og mindre utslipp av klimagasser.

HVORFOR SAMARBEID MED LIBERIA?

Liberia har store områder av den særegne og truede naturtypen vestafrikansk regnskog (Upper Guinea Forest Ecosystem). Det samlede skogarealet i Liberia er på størrelse med Danmark og utgjør omtrent 40 prosent av den gjenværende vestafrikanske regnskogen. En rekke studier og organisasjoner har rangert disse skogene som biologiske «hot spots» på grunn av et stort antall unike og truede dyre- og plantearter. Bevaring av disse skogene vil være avgjørende for det uerstattelige naturmangfoldet, samtidig som det vil gi store klimagevinster.

Etter at fredsavtaler ble inngått i 2003 har Liberia kommet langt i gjenoppbyggingen av landet. Landet har samtidig store utfordringer med fattigdom, infrastruktur og offentlig forvaltning. Ebola-epidemien i 2014 og deler av 2015 satt utviklingen i landet vesentlig tilbake.

Fallende priser på gummi, jernmalm og palmeolje har forverret situasjonen ytterligere. Akutte sosiale og økonomiske behov gjør det vanskelig for myndighetene å prioritere ressurser til styrking av statsadministrasjon og langsiktig skogforvaltning.

Til tross for den krevende situasjonen har Liberia tatt en rekke grep for å få kontroll over den industrielle tømmerhogsten og styrke skogforvaltningen. Disse grepene er del av en reformprosess som blant annet går ut på å overføre formelle rettigheter til å forvalte skogen til befolkningen og menneskene som har sitt tradisjonelle levevis i og ved skogen.

RESULTATER OG AKTIVITETER

Framdriften i samarbeidet med Liberia det første året var begrenset. Det skyldes hovedsakelig ebola-utbruddet som rammet landet i 2014 og som også preget fjoråret.

Norge samarbeidet i 2015 med Verdensbanken og andre organisasjoner om utviklingen av konkrete prosjekter i Liberia. Disse skal munne ut i en rekke aktiviteter for å styrke skogforvaltning, stimulere bærekraftig økonomisk aktivitet i de største skoglandskapene, og bidra til utviklingen av avskogingsfri produksjon av palmeolje, som er en viktig inntektskilde for landet. Som en del av denne prosessen har de to største palmeoljeselskapene i landet forpliktet seg til å samarbeide om å utvikle deler av konsesjonsområdet gjennom lokalt eierskap og drift, såkalt «outgrowers», samtidig som viktige skogområder bevarer.

Liberias myndigheter har et sterkt eierskap til prosjektene. Myndighetene har forankret prosessen mot avskogingsfri palmeoljeproduksjon i en nasjonal standard som er utviklet sammen med sivilt samfunn og private selskaper. Myndighetene har også startet arbeidet med bedre kartlegging av skogen, og igangsatt arbeid for å lage en definisjon som skiller mellom naturlig skog og plantasjer. Det er også positivt at myndighetene opprettholder stans i tildelingen av industrielle hogstkonsesjoner og arbeider med å sikre sporbarhet for alt tømmer som hogges industrielt.

Disse aktivitetene vil legge til rette for utbetalinger basert på resultatene Liberia oppnår i form av redusert avskoging og utslipp av klimagassutslipp.

LIBERIAS SKOGER

Liberia rommer 40 prosent av den gjenværende vestafrikanske regnskogen, som er en særegen og truet naturtype. Her finnes blant annet vestafrikansk sjimpanse, skogelefant og pygméfloedhest, i tillegg til over 2000 plantearter og unike fuglearter. Forsvarlig forvaltning av denne skogen er viktig for befolkningen som lever i og omkring den, for Liberias økonomi og for jordas klima og naturmangfold.

TANZANIA

Med støtte fra Norge har Tanzania utarbeidet en strategi og handlingsplan for REDD+, og opparbeidet viktig kompetanse for gjennomføring av REDD+ i landet. Skog var ett av fire satsingsområder i Tanzanias innmeldte klimamål (INDC) til klimatoppmøtet i Paris i 2015.

Rundt halvparten av Tanzanias samlede areal er dekket av skog. Landet har en stor variasjon av skogtyper, fra regnskog til tørr savanneskog. Tanzania er et av Afrikas minst urbaniserte land og om lag 80 prosent av befolkningen bor på landsbygda. Tanzania har høy avskoging.

Noen av de viktigste årsakene til avskoging i Tanzania er produksjon av trekull, bruk av ved til matlaging og rydding av skogen for å skaffe nytt jordbruksareal. Landet har en av verdens raskest voksende befolkninger, og majoriteten av befolkningen bruker ved som sin primære energikilde i husholdningen. Bare 15 prosent av befolkningen har tilgang til strøm.

HVORFOR SAMARBEID MED TANZANIA?

Norge har en lang historie som samarbeidspartner med Tanzania på miljøområdet og har gjennom mange år bidratt til oppbygging av sterke fagmiljøer på miljø- og skogforvaltning i landet.

I april 2008 undertegnet Norge og Tanzania en intensjonsavtale om samarbeid for å redusere avskogingen i landet. Norge lovet å støtte Tanzania med inntil 500 millioner kroner over fem år. Støtten har først og fremst gått til pilotprosjekter for redusert avskoging, arbeid med utvikling av en strategi og handlingsplan for REDD+, forskning og utdanning om klima.

Igangsetting av REDD+ i Tanzania har tatt betydelig mer tid enn forventet. Den politiske støtten til arbeidet med REDD+ i landet ble svakere etter endringer i regjeringen i 2009. Manglende politisk eierskap har vært en vedvarende utfordring for gjennomføring av REDD+ i landet. Det ble gjennomført valg i Tanzania i oktober 2015 og ny regjering ble utnevnt ved årsskiftet 2015/16. Det er fortsatt for tidlig å si om den nye regjeringen vil ha sterkere eierskap til REDD+, men regjeringen har erkjent at avskoging er en stor utfordring.

Da samarbeidet med Tanzania ble innledet var konseptet om REDD+ fortsatt i en tidlig fase, og nasjonal kapasitet og kompetanse om REDD+ var begrenset. Dette bidro til at igangsetting av tiltak tok tid.

RESULTATER OG AKTIVITETER

Tanzania har gjennom samarbeidet med Norge utviklet en strategi og handlingsplan for REDD+. Handlingsplanen ble vedtatt i 2013, men kapasiteten til å gjennomføre planen har vært begrenset.

I 2015 ble det inngått en treårig avtale om norsk støtte til et Nasjonalt overvåkingssenter (NCMC) for karbon ved Sokoine landbruksuniversitet. Avtalen omfatter et faglig samarbeid med Norsk Institutt for Bioøkonomi (NIBIO). NCMC forventes på sikt å kunne levere viktige bidrag til utviklingen av Tanzanias system for måling, rapportering og verifisering av klimagassutslipp fra skog.

En evaluering av sju pilotprosjekter i Tanzania ble gjennomført i 2015. Pilotprosjektene har gitt bedre forståelse av hvordan REDD+ kan gjennomføres på lokalt nivå. Denne kunnskapen er viktig for Tanzania og andre land, der skogen er livsgrunnlaget for store deler av befolkningen. Sluttevalueringen av pilotprosjektene for REDD+ i Tanzania viser også reduserte utslipp fra avskoging i prosjektområdet¹. Pilotprosjektene bidro til utarbeidelsen av 90 arealplaner for landsbyer og gjennom dette avsetting av totalt 41 reservater. Arealplanene er et viktig bidrag for å få mer kontroll over bruken av skogen og landarealer.

Støtten fra Norge har også bidratt til å utvikle datagrunnlaget for det nasjonale systemet for måling, rapportering og verifisering (MRV) av utslippsreduksjoner fra skog.

Forskningsprogrammet CCIAM ble avsluttet i 2015. Dette har vært den største enkeltstående under REDD+ porteføljen, og har bidratt til betydelig kompetanseutvikling knyttet til klimaendringer generelt og REDD+ spesielt i Tanzania. Programmet har finansiert en stor del av et Climate Change Research and Modelling Laboratory på landbruksuniversitet Sokoine.

I tillegg til forskning og utdanning ved universitetene gis det støtte til opplæring på teknisk nivå hvor det blant annet utdannes skogforvaltere som jobber i distriktene.

¹ Lessons learned from the implementation of REDD Pilot Projects in Tanzania, Embassy of Norway, Dar es Salaam, July 2015
<http://www.norway.go.tz/PageFiles/770782/Lesson%20Learned%20Report%20FINAL%20liten.pdf>

TANZANIA

Tanzania er rangert som nummer 151 av 187 land med lavest utvikling på UNDPs utviklingsindeks. Ifølge Verdensbanken utgjorde BNP per innbygger utgjorde 920 dollar i 2014.

KARBONFONDET

Det største globale spleiselaget for å kjøpe utslippsreduksjoner fra skog

Karbonfondet i Verdensbanken (FCPF) er den første multinasjonale ordningen som er etablert for å betale skogrike utviklingsland for resultater i form av verifiserte utslippsreduksjoner. Karbonfondet har en pionerrolle innen resultatbasert betaling for REDD+ gjennom sitt metoderammeverk. Dette gir skoglandene både veiledning til hvordan programmer for redusert avskoging bør utvikles, og stiller krav til landene for hvordan utslippsreduksjoner kan belønnes. Klimaeffekt og miljøintegritet tillegges avgjørende vekt. Sammen med 10 andre giverland, organisasjoner og private selskaper deltar Norge i fondet. Norge har spilt en meget aktiv rolle i utformingen. Rammeverket er nå et referansedokument for det internasjonale samfunnet på viktige temaområder for REDD+, inkludert fastsetting av referansenivå og sikringsmekanismer for miljø og lokalsamfunn.

I 2015 ble det vedtatt å forlenge fondets levetid fra 2020 til 2025. Årsaken til forlengelsen er den store interessen om fondet fra REDD-landene og fordi utforming av programforslag har tatt lengre tid enn planlagt. Fondet fikk også en påfylling av kapital i form av nye innskudd og nye løfter om tilskudd. Norge lovet nye 1.1 milliarder kroner til fondet. Storbritannia lovte omtrent det samme, og Tyskland om lag 550 millioner kroner. Med utvidet kapital ble det åpnet opp for nye programforslag. 10 skogrike utviklingsland presenterte sine forslag, hvorav 8 ble valgt inn i programporteføljen. I 2015 ble også investorene i fondet enige om en buffermekanisme som skal sikre at klimaeffekten ivaretas selv om ett eller flere programmer opplever at karbonbinding går tapt som følge av uforutsette hendelser i kontraktsperioden.

Med påfylling og nye løfter i 2015 har fondet per i dag om lag 650 millioner dollar til å inngå kjøpskontrakter (dette tilsvarer 5402 milliarder kroner per 19.5.2016). Norges andel av fondet er nå omlag 40 prosent. Med utvidelsen i 2015 har til sammen mer enn 20 utviklingsland² (herunder to av de tre største regnskoglandene i verden, DR Kongo og Indonesia) presentert forslag med sikte på å inngå kontrakter for levering av utslippsreduksjoner. Planen er at fondet skal inngå 10–12 kjøpskontrakter. Estimer viser at dette samlet sett betyr overføring av utslippsreduksjoner tilsvarende 300–400 millioner tonn CO₂ i perioden 2017–2023.

² Se en oversikt her; https://www.forestcarbonpartnership.org/sites/fcp/files/2016/Apr/FCPF%20CF%20Dashboard_April%2011%2016.pdf

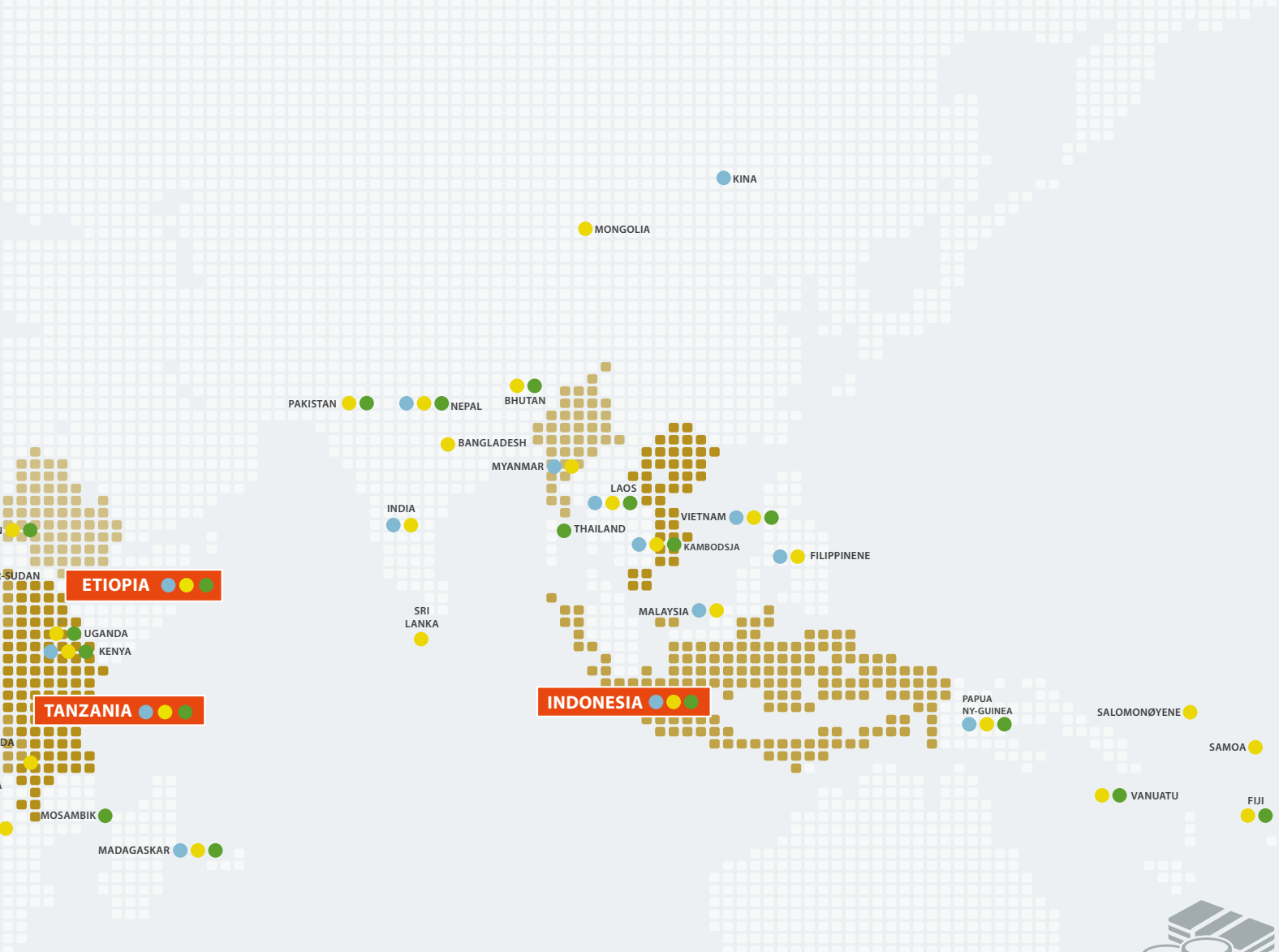
BILATERALE PARTNERSKAP

BRASIL	INDONESIA	GUYANA	ETIOPIA
1172	155	44	42
1 172 880 000 KR	155 181 000 KR	44 553 000 KR	42 008 000 KR

HVOR GÅR STØTTEN

LIBERIA	TANZANIA	MEXICO	PERU
40	21	14	1
40 000 000 KR	21 287 000 KR	14 500 000 KR	1 020 000 KR

TOTAL UTBETALING FRA KLIMA- OG SKOGINITIATIVET I 2015

Bilaterale partnerskap og innsats i Kongobassenget	1 606 729 000
Tilskudd til sivile samfunnsorganisasjoner	334 020 000
UN-REDD	175 000 000
Karbonfondet i Verdensbanken (FCPF-CF)	510 000 000
Privat sektor	44 450 000
Urfolksinnsats gjennom UNDP	36 000 000
Måling, rapportering og verifisering av utslippsdata	66 674 000
Diverse	46 778 000
Totalt utbetalt i 2015	2 819 651 000

7

TEMA

FOTO: NEIL PALMER, CIFOR

STØRSTE-DELEN

AV DEN GLOBALE PALMEOLJEHANDELEN ER UNDERLAGT FORPLIKTELSE OM NULL-AVSKOGING

1/2

AV TROPISK AVSKOGING SKYLDES PRODUKSJON AV SOYA, PALMEOLJE, PAPIRMASSE OG STORFEKJØTT

TFA 2020

VIL FJERNE AVSKOGING FRA VERDIKJEDENE TIL SOYA, PALMEOLJE, STORFEKJØTT OG PAPIRMASSE INNEN 2020

PRIVAT SEKTOR – STADIG VIKTIGERE DEL AV LØSNINGEN

Mer enn 50 prosent av avskogingen i tropiske land skjer på grunn av produksjon av de fire landbruksproduktene soya, palmeolje, papirmasse og storfe-kjøtt. Produksjonen kontrolleres ofte direkte eller indirekte av store, kommersielle selskaper. Private selskaper må være en del av løsningen hvis vi skal redusere avskogingen.

PRIVATE SELSKAPER HAR bidratt til massiv avskoging i utviklingsland. Det har vært vanlig å hugge eller brenne regnskog for å bruke landet til jordbruk. Denne praksisen har fått mye negativ oppmerksomhet fra både miljøorganisasjoner og forbrukere. Heldigvis viser forskning at det ikke nødvendigvis er noen motsetning mellom omstilling til klimavennlig næringsvirksomhet og økonomisk vekst. Bedre arealplanlegging, klarere eiendomsforhold – spesielt til urfolk og annen lokalbefolkning – samt mer effektiv landbruksproduksjon er nøklene til å lykkes med begge deler. Kombinasjonen av press fra miljøorganisasjoner og forbrukere, sammen med ny kunnskap, har ført til store endringer i hvordan næringslivet ser på avskoging.

Avskoging i Brasil var svært høy tidlig på 2000-tallet. På det verste ble et område på størrelse med Belgia avskoget i løpet av et år. Mesteparten av avskogingen skyldtes kveg- og soyaproduksjon. Etter massivt press fra miljøorganisasjoner ble de viktigste oppkjøperne av soya enige om ikke å kjøpe soyabønner produsert i Amazonas. Denne enigheten kalles soyamoratoriet og er et av de første eksemplene på at næringslivet selv har lagt begrensninger på sin virksomhet til fordel for regnskogen. Moratoriet ble nettopp forlenget, og det forventes at det etter hvert vil kunne bli erstattet av et egnet system som kan sikre avskogingsfri soya.

AVSKOGINGSFRI KRAFTFORBRANSJE

I september 2015 forpliktet norsk kraftforbransje seg til bruke avskogingsfri soya i sin produksjon. Selskapet Denofa, som står for import av all soya som brukes som kraftfor i Norge, kjøper soya fra delstaten Mato Grosso i Brasil. Forpliktelsen kom i stand etter initiativ fra Denofa, Felleskjøpet Agri og NHO Mat og Drikke og i dialog med klima- og skoginitiativet og Regnskogfondet. Kraftforbransjen forplikter seg ikke bare til avskogingsfri import, men også til å øke åpenheten om sine forsyningskjeder og til å fremme dialog med delstatsmyndighetene i Mato Grosso om bærekraftig produksjon i provinsen.

POSITIVE ENDRINGER I PALMEOLJEINDUSTRIEN

Palmeoljeindustrien har bidratt til avskoging i stort omfang, spesielt i Indonesia og Malaysia. Avskogingen ødelegger leveområdene for urfolk og truer sårbare dyrearter som orangutang, elefant og tiger og har bidratt til store klimagassutslipp. I Indonesia er det også vanlig å tørrelegge torvmyrer gjennom drenering for å plante oljepalmer. Klimagassutslippene fra denne praksisen er svært store. Når torvmyrene dreneres, øker også faren for skog- og torvmyrsbranner. I 2015 førte slike branner til alvorlige miljø- og helseproblemer i regionen.

Det har på kort tid skjedd meget positive endringer i palmeoljeindustrien, som få hadde forventet bare noen år tilbake. De fleste av de internasjonale selskapene som handler med palmeolje har forpliktet seg til å fjerne avskoging fra sine forsyningskjeder. Man anslår at størstedelen av internasjonal handel med palmeolje i dag er underlagt krav om avskogingsfri produksjon. Det har betydning

for alle ledd i verdikjeden, helt ned til den enkelte bonde og plantasje. Samtidig har indonesiske myndigheter gitt sterke signaler om bedre vern av torvmyr, blant annet gjennom å stanse utdeling av konsesjoner for palmeolje- eller plantasjeskog på myrområder og varsle et fremtidig totalforbud mot hogst på og/eller drenering og konvertering av torvmyrsområder.

NÆRINGSLIVET SETTER KLIMA PÅ AGENDAEN

Også i 2015 var næringslivet engasjert i tiltak for redusert avskoging. I forbindelse med klimatoppmøtet i Paris forpliktet selskapene Marks & Spencer og Unilever seg til fortrinnsvis å kjøpe råvarer produsert i områder der myndighetene aktivt arbeider for å redusere avskogingen. På den måten kan selskapene sikre markedet tilgang til bærekraftige produkter, samtidig som lokale myndigheter, bønder og plantaseiere motiveres til å holde avskogingen lav.

Det er stort sett vestlige selskaper eller selskaper med en tydelig internasjonal profil som har forpliktet seg til å utvikle avskogingsfrie verdikjeder. På klimatoppmøtet i Paris forpliktet også ni kinesiske selskaper seg til å unngå tømmerprodukter som har ført til skogødeleggelse innen 2030. Denne forpliktelsen var et resultat av samarbeid mellom private selskaper og sivilsamfunnsorganisasjoner.

Næringslivet har mange steder blitt en viktig alliert i kampen mot avskoging. Dette åpner for offentlig-privat samarbeid. Giverland som Norge kan for eksempel støtte myndighetenes arbeid med å ta vare på skogen, samtidig som selskaper forplikter seg til å kjøpe avskogingsfrie produkter og kapital investeres i bærekraftig landbruk. En slik samlet innsats mellom det offentlige og private kan motivere myndighetene til å fremme lovendringer for bevaring av den gjenværende skogen.

Klima- og skoginitiativets viktigste bidrag til avskogingsfri produksjon skjer gjennom støtten til nasjonale strategier for redusert avskoging og skogforringelse (REDD+) i mer enn 50 land. Denne støtten løfter spørsmålet om avskoging opp på myndighetenes agenda og bidrar til å gjøre avskogingsfritt næringsliv mulig.

Klima- og skoginitiativet bidrar også direkte til å nå målet om avskogingsfrie verdikjeder gjennom samarbeid med ulike aktører i privat næringsliv og sivil samfunn. I 2015 ble tre viktige grep tatt for å ta denne innsatsen videre: Det ble opprettet et fast sekretariat for Tropical Forest Alliance, det ble besluttet å støtte 11 sivilsamfunnsorganisasjoner som arbeider med avskogingsfrie forsyningskjeder med over 450 millioner kroner og det ble inngått avtale med den nederlandske stiftelsen The International Sustainability Unit (IDH) om utvikling av bærekraftig næringsliv.

TROPICAL FOREST ALLIANCE 2020

Tropical Forest Alliance 2020 (TFA 2020) er et offentlig-privat partnerskap som ble etablert i 2012. TFA 2020 arbeider for å fjerne avskoging fra produksjonen av soya, palmeolje, storfekjøtt og papirmasse innen 2020. Dette er i overensstemmelse med avskogingsmålene til den globale bransjeorganisasjonen Consumer Goods Forum.

I tillegg har andre selskaper, for eksempel Singapore-baserte Wilmar, som dominerer verdenshandelen med palmeolje, kommet langt i arbeidet mot avskoging. Blant medlemmene finner man også store forbrukerland som USA og Storbritannia, skogland som Indonesia og Liberia, men også miljø- og interesseorganisasjoner.

I juni 2015 ble det opprettet et fast sekretariat for TFA 2020 i World Economic Forum i Geneve. Norge var med på å tilrettelegge for opprettelsen av sekretariatet og støtter det med 50 millioner kroner over 3 år. Norge er også medlem i styret i TFA 2020. I siste halvdel av 2015 har TFA 2020 utarbeidet en strategi for alliansens videre arbeid.

STØTTE TIL AVSKOGINGSFRIE FORSYNINGSKJEDER GJENNOM MILJØORGANISASJONER

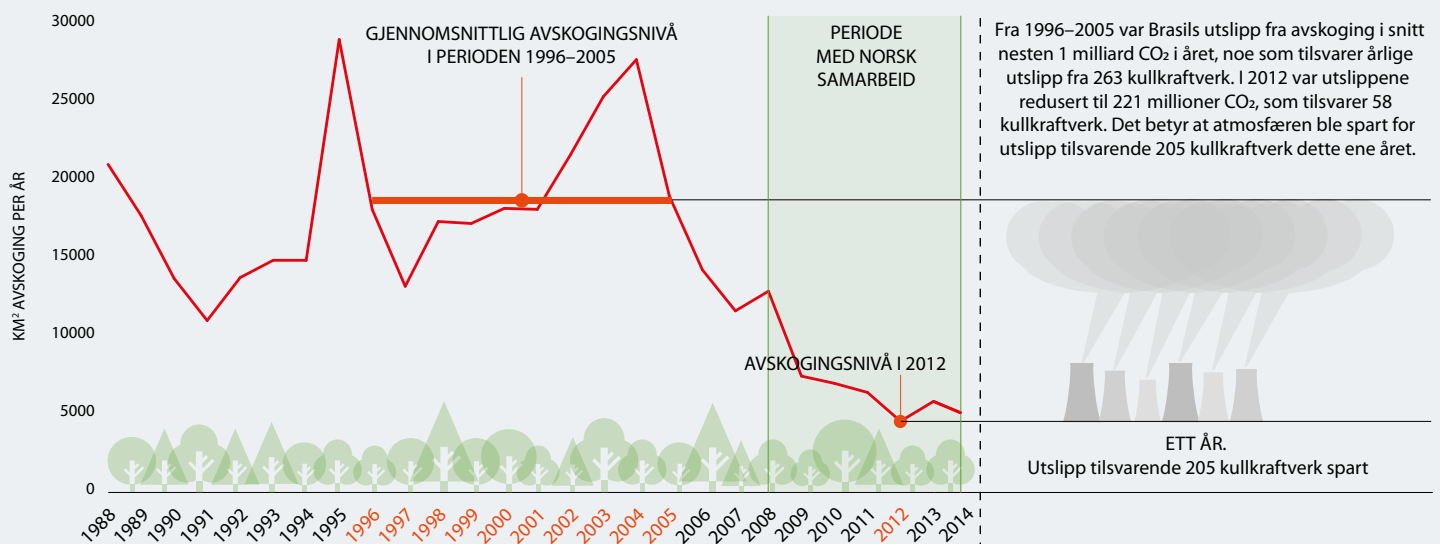
Engasjement fra miljøorganisasjoner har hatt stor betydning for endringen i private selskapers holdning til regnskogbevaring. Klima- og skoginitiativet gir støtte til organisasjoner som arbeider for å fremme avskogingsfrie forsyningskjeder og investeringer. I 2015 ble 11 organisasjoner valgt ut for å motta støtte til arbeid med avskogingsfrie forsyningskjeder i perioden 2016–20. Støtten som gis er i overkant av 100 millioner kroner i året, til sammen mer enn 450 millioner kroner i hele perioden.

Offentlig-privat samarbeid i Brasil, Indonesia og Liberia

Mot slutten av 2015 inngikk klima- og skoginitiativet et strategisk partnerskap med den nederlandske stiftelsen The International Sustainability Unit (IDH). Gjennom partnerskapet med Norge skal IDH etablere offentlig-privat samarbeid der myndigheter og næringsliv arbeider for å redusere avskoging. Spesielt interessante er aktivitetene i Mato Grosso i Brasil og på Sør-Sumatra i Indonesia der delstatsmyndighetene har tatt lederskap for en mer bærekraftig utvikling.

AVSKOGINGSRATE i Brasil

AVSKOGING I BRASILS AMAZONAS, 1988–2014

Utgitt av:
Klima- og miljødepartementet
Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 222 40 000

Publikasjonskode: T-1555
Forsidefoto: Neil Palmer, CIFOR
Baksidefoto: Kate Evans, CIFOR
Design: Melkeveien Designkontor as
Trykk: Departementenes sikkerhets- og
serviceorganisasjon 06/2016 – opplag 300

